МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «АУДИТ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА»

Здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня
ІІ курсу, групи ОМА-23-1 ,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітня програма «Державний аудит; судово-економічна експертиза у фінансових розслідуваннях»

підпис здобувача вищої освіти — Горелик Д. С.

Науковий керівник

підпис — Савченко А. М., к.е.н., доцент

Гарант освітньо-професійної програми

підпис — Лісовий А.В., д.е.н., професор

Допущено до захисту рішенням кафедри
протокол від «28» 01 2025 № 2

Завідувач кафедри

підпис — Лісовий А.В., д.е.н., професор

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 5 28.01.2025 (підпис відповідальної особи)
(дата)

Результати перевірки до захисту 28.01.2025 (підпис)
(до захисту, на доопрацювання) (дата)

Результат захисту 100/5/А 06.02.2025 (підпис)
(оцінка) (дата)

Голова комісії: (підпис) Лавренкова Г. М.
(ініціали, ПІБ)

Члени комісії: (підпис) Лісовець А.В
(ініціали, ПІБ)

(підпис) Панасюк О.В.
(ініціали, ПІБ)

(підпис) Савченко А.М.
(ініціали, ПІБ)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, ПІБ
ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ НАУКОВИМ КЕРІВНИКОМ				
1. Зміст роботи (наукова і практична значимість роботи, її наукова новизна, глибина дослідження, здатність екстраполяції теоретичних висновків до практичних ситуацій, наявність сильних і слабких сторін, логічність та послідовність викладення матеріалу тощо)	від 0 до 30	30		
2. Рівень підготовки здобувача (володіння професійною термінологією, вміння здійснювати аналіз, приймати рішення, вносити пропозиції тощо)	від 0 до 10	10		
3. Ставлення здобувача до виконуваної роботи (дотримання календарного плану, урахування пропозиційі зауважень наукового керівника, оформлення роботи тощо)	від 0 до 10	10		
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	50		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 15	15		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 30	30		
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	50		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	100		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
100	A	5	06.02.25	Лавренкова І.М. Лісовець А.В. Панасюк О.В. Савченко А.М.

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	Д	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	ЄХ	2 (незадовільно)

АНОТАЦІЯ
«АУДИТ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА»

Мета роботи полягає в дослідженні методів аудиту та аналізу фінансових результатів діяльності виробничого підприємства на прикладі ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» для виявлення шляхів підвищення ефективності його фінансової діяльності.

Завданнями роботи є дослідити теоретичні основи аудиту та аналізу фінансових результатів; здійснити аудит фінансових результатів ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод»; провести аналіз фінансової звітності підприємства.

Предметом дослідження є фінансові результати діяльності підприємства та методи їх аудиту та аналізу.

Об’єктом дослідження виступають процеси аудиту та аналізу фінансових результатів діяльності виробничого підприємства.

Базою дослідження виступає ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод».

За результатами дослідження сформульовані рекомендації щодо вдосконалення аудиту та підвищення ефективності аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.

Одержані результати можуть бути використані для оптимізації процесів аудиту фінансової звітності та розробки стратегій управління фінансовою діяльністю підприємств.

Дипломна робота містить 69 сторінок, 16 таблиць, 7 рисунків, список використаних джерел з 25 найменувань, 2 додатків.

Ключові слова: аудит, аналіз, фінансовий результат, підприємство, фінансова звітність.

Рік виконання дипломної роботи 2023-2024.

Рік захисту роботи 2025.

ANNOTATION

«AUDIT AND ANALYSIS OF FINANCIAL RESULTS OF A MANUFACTURING ENTERPRISE»

The purpose of this work is to study the methods of auditing and analyzing the financial results of a manufacturing enterprise using the example of PJSC "Novograd-Volynsky Bakery" to identify ways to improve the efficiency of its financial activities.

The objectives of the study are to examine the theoretical foundations of auditing and analyzing financial results; conduct an audit of the financial results of PJSC "Novograd-Volynsky Bakery"; and analyze the financial statements of the enterprise.

The subject of the research is the financial results of the enterprise's activities and the methods of their audit and analysis.

The object of the research is the processes of auditing and analyzing the financial results of a manufacturing enterprise.

The research base is PJSC "Novograd-Volynsky Bakery."

Based on the research findings, recommendations for improving the audit and enhancing the efficiency of analyzing the financial results of the enterprise were developed.

The obtained results can be used to optimize the processes of auditing financial statements and developing strategies for managing the financial activities of enterprises.

The thesis consists of 69 pages, 16 tables, 7 figures, a list of 25 references, and 2 appendices.

Keywords: audit, analysis, financial result, enterprise, financial statements.

Year of thesis completion: 2023–2024.

Year of defense: 2025.

ЗМІСТ

ВСТУП 5

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД РІЗНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ 7

1.1. Економічна сутність фінансових результатів від різних видів діяльності 7

1.2. Методичні основи аудиту фінансових результатів від різних видів діяльності 14

1.3. Економічна характеристика фінансово-господарської діяльності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» 22

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД РІЗНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «НОВОГРАД-ВОЛИНСЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД» 30

2.1. Облік фінансових результатів діяльності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» 30

2.2. Організація та методика аналізу фінансових результатів діяльності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» 34

2.3. Організація та методика аудиту фінансових результатів ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» 45

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «НОВОГРАД-ВОЛИНСЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД» 61

3.1. Напрями удосконалення аналізу фінансових результатів 61

3.2. Проблемні аспекти та шляхи покращення аудиту фінансових результатів 61

ВИСНОВКИ 69

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 71

ДОДАТКИ 74

ВСТУП

Актуальність дослідження. Ефективне управління виробничим підприємством у сучасних умовах ринкової економіки неможливе без достовірної та якісної інформації про фінансові результати його діяльності. Саме аудит і аналіз фінансових результатів дозволяють отримати об’єктивні дані про фінансовий стан підприємства, визначити рівень його рентабельності та ефективності, а також своєчасно виявити проблеми та ризики. Виробничі підприємства, як основа економіки країни, особливо потребують дієвих механізмів оцінки їхньої фінансової діяльності.

Інформаційна основа роботи. У дослідження методології аудиту та аналізу фінансових результатів діяльності підприємств суттєвий вклад зробили відомі вітчизняні та зарубіжні вчені: Біла О. Г., Гончаренко Н. Г., Немченко В. В., Рудевська В. І., Яремчук К. Г., а також інші автори, праці яких стали основою для теоретичного обґрунтування теми.

Мета та завдання роботи. Метою роботи є дослідження методів аудиту та аналізу фінансових результатів діяльності виробничого підприємства на прикладі ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» для виявлення шляхів підвищення ефективності його фінансової діяльності.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

дослідити теоретичні основи аудиту та аналізу фінансових результатів;

здійснити аудит фінансових результатів ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод»;

провести аналіз фінансової звітності підприємства.

Об’єктом дослідження є процеси аудиту та аналізу фінансових результатів діяльності виробничого підприємства.

Базою дослідження є ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод», що спеціалізується на виробництві хлібобулочних виробів.

Предметом дослідження є фінансові результати діяльності підприємства та методи їх аудиту та аналізу.

Джерелами інформації є фінансова звітність ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» за останні три роки, законодавчі та нормативні акти, аналітичні матеріали, наукові праці з теорії та практики аудиту і фінансового аналізу.

Структура дипломної роботи. Дипломна складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг основної частини – 69 сторінок друкованого тексту, що включає 16 таблиць, 7 рисунків. Список використаних джерел складається з 25 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД РІЗНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Економічна сутність фінансових результатів від різних видів діяльності

Оцінка фінансового стану підприємства неможлива без урахування такого важливого показника, як прибуток. Саме він є рушійною силою будь-якого бізнесу, відображаючи ефективність його діяльності та задовольняючи основну мету – отримання доходу.

Наявність прибутку свідчить про те, що продукція чи послуги підприємства затребувані на ринку. Це означає, що вони відповідають очікуванням споживачів щодо ціни, якості, функціональності та інших характеристик. Іншими словами, підприємство вдало знайшло свою нішу та здатне задовольняти потреби клієнтів.

«Прибуток є не лише результатом успішної діяльності, але й основою для подальшого розвитку. Завдяки йому підприємство може самостійно фінансувати свою роботу, покривати всі витрати та виконувати свої зобов'язання перед партнерами, кредиторами та іншими стейкхолдерами. Більше того, прибуток дозволяє компанії інвестувати в нові проекти, розширювати виробництво та виходити на нові ринки»[12, с. 112].

Фінансовий результат роботи підприємства може бути позитивним або негативним. Якщо доходи перевищують витрати, підприємство отримує прибуток. В іншому випадку, коли витрати більші за доходи, фіксується збиток.

Категорія «прибуток» протягом багатьох років була предметом дослідження економістів усього світу. Різні економічні школи пропонували свої трактування цього поняття, що свідчить про його важливість і багатогранність.

Меркантилізм був першим економічним напрямом, який намагався пояснити природу прибутку. Представники цієї школи ототожнювали багатство з золотом та грошима, вважаючи, що саме вони є виміром добробуту. Таке

розуміння багатства було тісно пов'язане з особливостями міжнародної торгівлі того часу, яка була спрямована на накопичення дорогоцінних металів.

Фізіократи, наступники меркантилістів, переносили акцент з торгівлі на сільське господарство. За їхніми уявленнями, саме земля була основним джерелом багатства, оскільки вона давала все необхідне для життя. Тому вони недооцінювали роль промисловості у створенні багатства.

Представники класичної школи економіки, розглядали прибуток не як окремий фінансовий показник, а як невід'ємну частину процесу виробництва та економічного зростання. Вони стверджували, що прибуток не виникає сам по собі, а є результатом продуктивної діяльності.

Неокласична теорія прибутку, яка виникла на стику теорії граничної корисності та концепції трудового капіталу, розвивала ідеї класиків. Вона пропонувала два основних підходи до розуміння прибутку. З одного боку, представники, такі як Вальрас і Кларк, розглядали прибуток як винагороду за використання капіталу, абстрагуючись від інших факторів виробництва. З іншого боку, існував більш широкий підхід, який розглядав прибуток як сукупний дохід від усіх факторів виробництва. Незважаючи на різноманітність поглядів, неокласична теорія заклала фундамент для подальших досліджень фінансових результатів підприємств.

«Теорія продуктивності капіталу, розроблена Жан-Батистом Сеєм на початку XIX століття, стала однією з найвпливовіших теорій прибутку. Сей ввів поняття «послуги капіталу», підкреслюючи, що прибуток є платою за використання виробничих фондів. За його теорією, капітал, як і праця та земля, є самостійним фактором виробництва, який має свою «граничну продуктивність». Це означає, що кожна додаткова одиниця капіталу приносить додатковий дохід, але цей дохід зменшується зі збільшенням кількості капіталу.

Джон Бет Кларк у другій половині XIX століття розробив теорію граничної продуктивності, яка пояснювала, як розподіляється дохід між різними факторами виробництва. Згідно з цією теорією, кожен фактор отримує винагороду відповідно до свого внеску у виробництво. Однак, основним

недоліком цієї теорії є твердження про існування самостійної «граничної корисності» засобів виробництва. Тобто, Кларк вважав, що капітал, наприклад, може сам по собі створювати додаткову цінність. Класики політекономії, такі як Адам Сміт і Давид Рікардо, зосереджувалися на більш фундаментальних питаннях: як взагалі створюється багатство і які соціальні відносини лежать в основі економіки»[26, с. 158].

Серед різних теорій, які пояснюють, як виникає прибуток, є теорія трудового доходу. Згідно з цією теорією, крім звичайних робітників, існують підприємці, які виконують особливу функцію – організовують виробництво. За цю організаційну роботу підприємці отримують винагороду у вигляді прибутку. Тобто, прибуток, згідно з цією теорією, є формою оплати за підприємницьку діяльність.

Розглядаючи сутність фінансового результату, потрібно передусім відзначити такі його характеристики:

Фінансовий результат, зокрема прибуток, — це основний показник успішності підприємницької діяльності. Він відображає різницю між доходами та витратами підприємства. Однак, не всяка діяльність, що приносить гроші, є підприємницькою. Наприклад, політичні партії чи благодійні фонди можуть отримувати донати, але їхня мета не полягає в отриманні максимального прибутку. Тому, для того щоб говорити про прибуток, необхідно, щоб діяльність була спрямована на отримання прибутку.

Фінансовий результат (прибуток) – це винагорода власнику капіталу за його інвестиції в підприємницьку діяльність. Тобто, це плата за використання капіталу в процесі виробництва товарів або послуг. Таким чином, прибуток і капітал тісно пов'язані між собою.

Фінансовий результат (прибуток) – це грошове вираження успіху підприємства. Його обчислення базується на порівнянні грошових сум, пов’язаних з інвестиціями, доходами та витратами.

«Аналізуючи українське законодавство, зокрема національні положення (стандарт) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) 1, можна помітити відсутність

чіткого визначення поняття «фінансові результати». Замість цього, стандарти зосереджуються на більш конкретних категоріях – «прибутку» та «збитку». Прибуток визначається як перевищення доходів над витратами, а збиток – навпаки. Цей підхід узгоджується з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСБО 1), які також визначають прибуток або збиток як різницю між загальним доходом і витратами»[20, с. 229].

В сучасній науковій літературі не існує єдиного, загальноприйнятого визначення поняття «фінансові результати». Різні дослідники розглядають це поняття з різних точок зору, що призводить до множинності тлумачень. Для кращого розуміння різноманіття підходів до визначення «фінансових результатів» пропонуємо ознайомитися з таблицею 1.1.

Таблиця 1.1

Наукові підходи щодо визначення сутності поняття «фінансові результати»

№	Джерело	Сутність поняття «фінансові результати»
1	2	3
1	Мулик Т. О. [21, с. 219]	Фінансовий результат є кількісним та якісним критерієм ефективності (неефективності) існуючого менеджменту, технологій, продуктивності праці, рівня виробничих затрат на виробництво та ін.
2	Соколова Л. В. [19, с. 378]	Фінансові результати – це зміна власного капіталу (чистих активів) суб'єкту господарювання за звітний період, що є результатом господарських операцій та подій, не пов'язаних з особистим капіталом власників підприємства.
3	Біла О. Г. [2, с. 88]	Фінансовий результат – це економічний підсумок виробничої діяльності підприємства, виражений у вартісній (грошовій) формі.
4	Губарик О.М., Макуха К.О. [23]	Фінансовий результат – це прибуток або збиток, який отримує господарюючий суб'єкт унаслідок своєї діяльності.

Джерело: складено автором [6]

Аналіз наукових праць свідчить про різноманітність підходів до визначення «фінансового результату». Однак, незважаючи на різні формулювання, всі дослідники зводять це поняття до підсумкового показника діяльності підприємства, який може бути виражений як прибуток або збиток.

Класифікація фінансових результатів діяльності підприємства відображена в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація фінансових результатів

№ з/п	Ознака класифікації	Види фінансового результату за відповідними класифікаційними ознаками
1	2	3
1.	За видами діяльності	фінансовий результат від операційної діяльності; фінансовий результат від фінансової діяльності; фінансовий результат від інвестиційної діяльності.
2.	За джерелом формування	фінансовий результат від реалізації продукції; фінансовий результат від реалізації майна; фінансовий результат від позареалізаційних операцій.
3.	За періодами формування	фінансовий результат минулого періоду; фінансовий результат звітного періоду; фінансовий результат майбутнього періоду.
4.	За способом використання	нерозподілений фінансовий результат; розподілений фінансовий результат.
5.	За відповідністю плану	недоотриманий; плановий; надлишковий.
6.	За характером впливу на підприємство	позитивний фінансовий результат; негативний фінансовий результат; нульовий фінансовий результат.

Джерело: складено автором [4]

Розподіл фінансових результатів за видами діяльності дозволяє отримати детальну картину ефективності кожного напрямку роботи підприємства. Це дає змогу виявити як прибуткові, так і збиткові сегменти бізнесу, що є важливим для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Відповідно до Господарського кодексу, вид господарської діяльності – це сукупність ресурсів і процесів, спрямованих на створення певного продукту або надання конкретної послуги. Така діяльність може бути як однорідною, так і включати в себе декілька взаємопов'язаних процесів.

Операційна діяльність – це головний напрямок роботи підприємства, що включає не лише основний вид діяльності (виробництво або продаж товарів/послуг), але й інші, крім інвестиційної та фінансової.

Основна діяльність забезпечує основну частину доходу підприємства і включає в себе виробництво, управління та збут продукції.

До основної діяльності відносять операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, послуг), які є визначальною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Витрати, пов'язані з основною діяльністю, розрізняють за функціями – виробництво, управління, збут та ін.

Інша діяльність підприємства розділяється на інвестиційну і фінансову.

Інвестиційна діяльність – це довгострокові вкладення в необоротні активи та фінансові інструменти. Інвестиційною діяльністю вважають придбання та реалізацію тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Під фінансовою діяльністю розуміють діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного і позикового капіталу підприємства.

Класифікацію діяльності підприємства за характером можна подати у вигляді рис. 1.1.

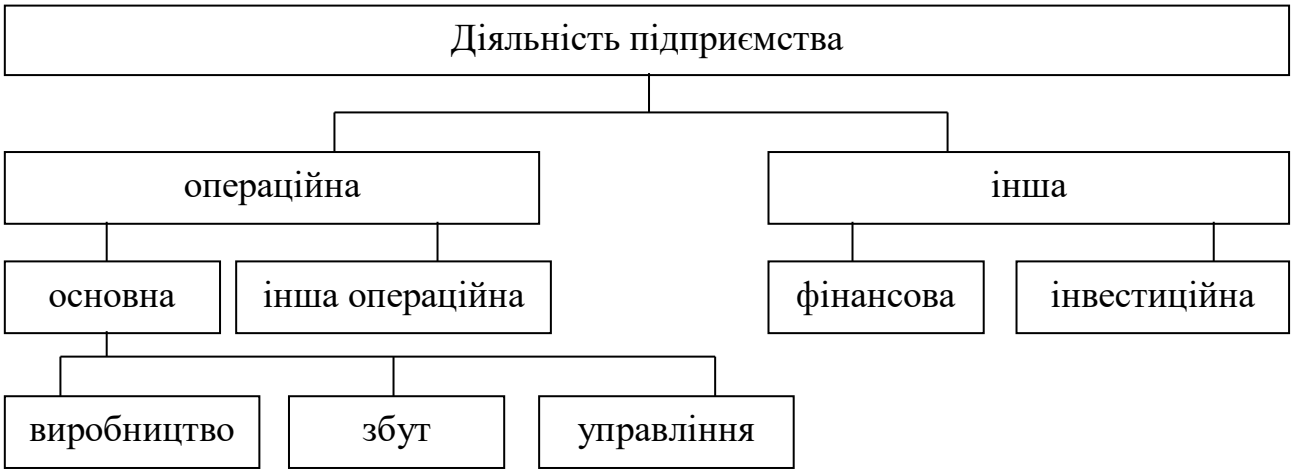

Рис. 1.1. Класифікація діяльності підприємства

Інша операційна діяльність включає реалізацію іноземної валюти, інших оборотних активів, оперативну оренду активів, отримання доходів або

понесення втрат від курсової різниці, створення резервів сумнівних боргів, отримання грантів і субсидій, уцінку запасів, здійснення досліджень та розробок, отримання або сплату санкцій за господарськими договорами тощо.

На рис. 1.2 схематично представлено структуру видів діяльності суб'єкта господарювання.

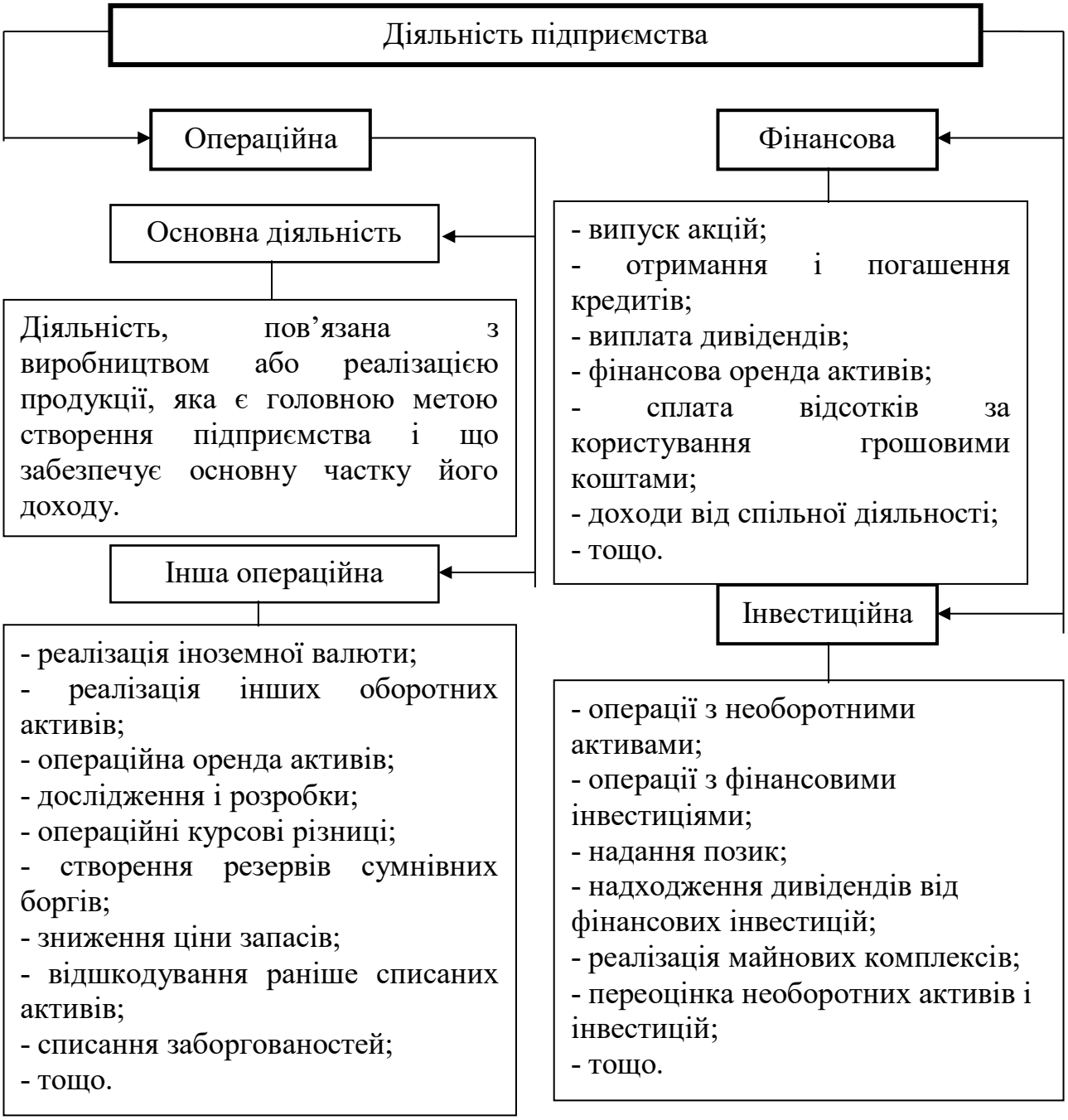

Рис. 1.2. Структура видів діяльності підприємства

Таким чином основна мета будь-якого бізнесу – отримання прибутку, то розуміння його сутності та структури є важливим для ефективного ведення обліку та пошуку шляхів підвищення ефективності роботи підприємства.

1.2. Методичні основи аудиту фінансових результатів від різних видів діяльності

У динамічному бізнес-середовищі України точна та актуальна фінансова інформація є ключовим фактором успіху. Збільшення кількості підприємств та розширення сфер діяльності створюють потребу в нових підходах до фінансового контролю. Незалежний аудит допомагає підприємствам отримати достовірні дані, необхідні для оцінки їхнього фінансового стану, прийняття обґрунтованих рішень та прогнозування майбутніх результатів.

Серед усіх аспектів аудиту, перевірка фінансових результатів підприємства є однією з найважливіших. Ця тема детально досліджена українськими науковцями, і результати їхніх досліджень узагальнено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Огляд літературних джерел з питань аудиту доходів

№	Джерело	Короткий зміст
1	2	3
1.	Іванова Н.А., Ролінський О.В. Організація і методика аудиту [23]	Визначається мета аудиту фінансових результатів, предмет та об’єкти, джерела інформації для проведення аудиту фінансових результатів. Також автор наводить послідовність проведення перевірки фінансових результатів діяльності підприємства.
2.	Ілюхіна Н.П. «Організація та методика контролю діяльності промислових підприємств» [24]	Визначає мету проведення аудиту фінансових результатів, також дає перелік та характеристику основних завдань аудиту фінансових результатів, об’єктів та основних джерел отримання інформації при здійсненні перевірки. Автор надає методику проведення аудиту фінансових результатів.
3.	Виноградова М. О., Жидєєва Л. І. «Аудит» [20]	Визначається мета, предмет і об’єкти аудиту фінансових результатів; наводяться джерела аудиторських доказів при перевірці фінансових результатів; надається характеристика програми і плану аудиту, визначаються завдання з аудиту фінансових результатів, методика проведення перевірки, а також типові порушення, які можуть бути виявлені при аудиті фінансових результатів.

Продовження табл. 1.3

1	2	3
4.	Гордієнко Н.І., Харламова О.В., Карпенко М.Ю. «Аудит, методика і організація» [25]	Наводиться детальна характеристика питань, пов’язаних з організацією аудиторської діяльності в Україні та організацією і методикою аудиту фінансових результатів

Джерело: складено автором [1]

Основна мета аудиту фінансових результатів полягає у підтвердженні достовірності даних про доходи, витрати та кінцевий фінансовий результат підприємства, які відображені в облікових документах та звітності, відповідно до чинного законодавства та внутрішніх нормативних актів.

«Основна мета аудиту фінансових результатів полягає у всебічній перевірці їх формування та відображення в обліку.

Конкретні завдання аудиту включають: детальний аналіз розподілу доходів і витрат за всіма класифікаційними групами, перевірку точності визначення суми чистого прибутку, підтвердження правильності віднесення доходів і витрат до відповідних видів діяльності та звітних періодів, а також оцінку законності розподілу та використання чистого прибутку»[4, 126 с.].

Предметом аудиту фінансових результатів є сукупність господарських операцій, пов'язаних з формуванням доходів і витрат, а також взаємозв'язки підприємства з іншими суб'єктами господарювання, які впливають на визначення фінансових результатів.

При проведенні аудиту фінансових результатів, аудитору необхідно керуватись нормативно-правовою базою, яка відображена в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Нормативно-правова база обліку та аудиту доходів

№ з/п	Нормативний документ	Характеристика
1	2	3
1.	Податковий кодекс України [25]	Використовується для визначення прибутку підприємства, його обчислення і відображення в податковій звітності.
2.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [26]	Визначає правові засади регулювання, організації,ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.
3.	Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [18]	Визначає правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні і спрямований на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів користувачів фінансової та іншої економічної інформації.
4.	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5]	Визначаються мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.
5.	Міжнародні стандарти аудиту [27]	Аудитор використовує МСА під час проведення аудиту, вони носять рекомендаційний характер і можуть виступати в суді в якості доказів.
6.	Інструкція «Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» [15]	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про фінансові результати підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків, бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності) незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій, відділень та інших відособлених підрозділів юридичних осіб.

Джерело: складено автором на основі [26]

Нормативна база, що регулює облік та аудит фінансових результатів, є досить розгалуженою та постійно змінюється. Крім основних законів, існує велика кількість підзаконних актів, листів та роз'яснень, які деталізують та уточнюють вимоги законодавства до обліку та аудиту.

На рисунку 1.3 наочно представлено об'єкти аудиту фінансових результатів.

Головна мета будь-якого аудиту – підтвердити достовірність фінансової звітності. Для цього аудитор ретельно вивчає всю інформацію, яка лягла в основу цієї звітності. За результатами такого аналізу формується висновок аудитора щодо того, наскільки точно фінансова звітність відображає реальний стан підприємства. Міжнародні стандарти аудиту (МСА 500-559) детально регламентують процес збору та використання аудиторських доказів, необхідних для формування обґрунтованої аудиторської думки.

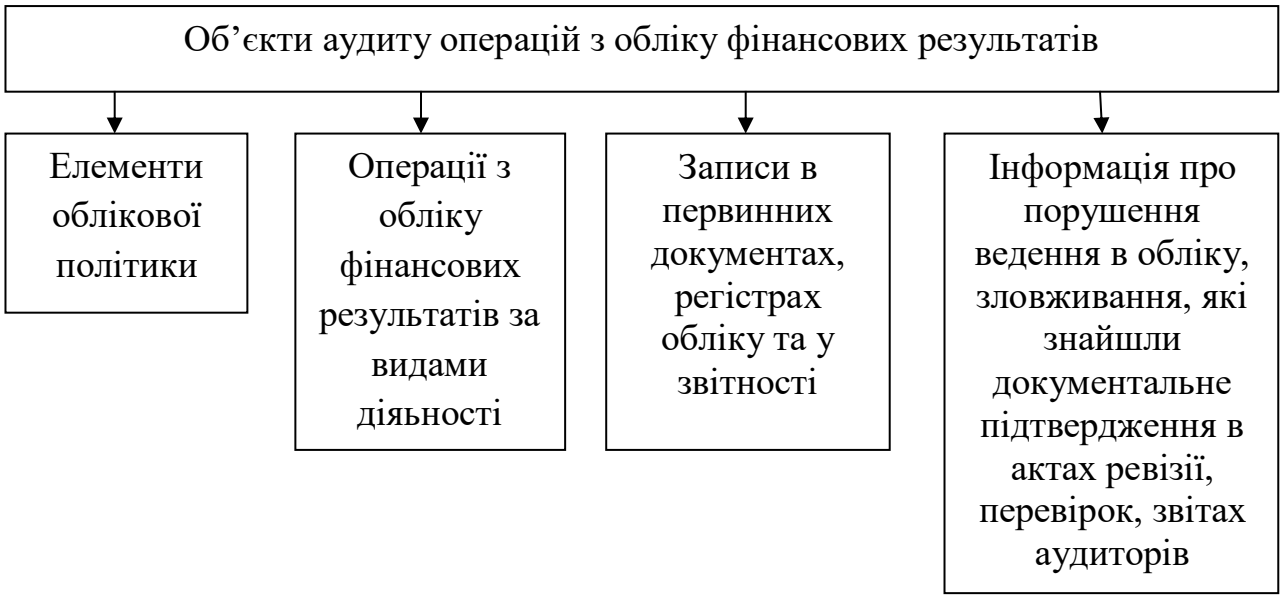

Рис. 1.3. Об’єкти аудиту операцій з обліку фінансових результатів

Джерело: складено автором на основі [1]

Під час аудиту аудитор збирає велику кількість інформації, однак лише частина її може бути використана як доказ для підтвердження даних, наведених у фінансовій звітності. Ця інформація, яку аудитор використовує для формування своєї думки про достовірність звітності, називається аудиторськими доказами і є основою для підготовки аудиторського висновку.

«МСА 500 «Аудиторські докази» розглядає аудиторські докази як інформацію, необхідну аудитору для формування обґрунтованого висновку про фінансову звітність.

Якість аудиторських доказів безпосередньо залежить від їх походження. В залежності від специфіки аудиту, аудитор обирає різноманітні джерела інформації. Це можуть бути як первинні документи (накладні, рахунки, договори), які відображають конкретні господарські операції, так і облікові регістри (головна книга, журнали), де ця інформація узагальнюється та систематизується. Вибір джерел залежить від цілей аудиту та вимог конкретного завдання»[16, с. 280].

Основними документами, що використовуються в бухгалтерському обліку та аудиті, є:

Головна книга: Центральний документ, в якому відображаються всі господарські операції підприємства за певний період, включаючи початкові та кінцеві залишки на рахунках.

Фінансова звітність: Складається з балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів та звіту про власний капітал. Ці звіти надають загальну картину фінансового стану підприємства.

Інвентаризаційні документи: Описи майна, результати порівняння з обліковими даними та розрахунки природних втрат.

Розрахункові документи: Кошториси, калькуляції, акти виконаних робіт та інші документи, що підтверджують вартість товарів, робіт або послуг.

Договірні документи: Договори, контракти, угоди, що регулюють відносини підприємства з контрагентами.

Внутрішні документи: Статут, накази, розпорядження, протоколи, бізнес-плани та інші документи, що регулюють діяльність підприємства.

Звітність: Оперативна, статистична, податкова звітність, що подається до державних органів.

Матеріали контролю: Результати внутрішнього аудиту, перевірок фіскальних органів, банків та інших установ.

Інші документи: Письмові та усні пояснення, доповідні записки, акти експертиз тощо.

Рис. 1.4. Класифікація методів аудиту

Джерело: складено автором на основі [30]

Під час оцінки фінансових результатів за різними напрямками діяльності підприємства аудитор застосовує спеціальні методи дослідження. Метод у контексті аудиту – це певна послідовність дій, за допомогою якої аудитор отримує необхідні докази для формування висновку про достовірність

фінансової звітності. Ці методи дозволяють системно та об'єктивно аналізувати інформацію, виявляти відхилення та оцінювати ризики.

На практиці аудиту використовується широкий спектр методів, таких як документальна перевірка, аналітичні процедури, спостереження, опитування та інші. Вибір конкретного методу залежить від цілей аудиту, характеру діяльності підприємства та інших факторів.

«Фактична перевірка – це комплекс заходів, спрямованих на підтвердження наявності, стану та оцінки активів шляхом їх фізичного огляду, вимірювання, зважування та інших методів. Цей вид перевірки дозволяє встановити відповідність фактичного стану активів даним обліку.

Документальна перевірка – це систематичний аналіз письмових доказів, які підтверджують здійснення господарських операцій. Вона включає:

Формальну перевірку: оцінку правильності оформлення документів, наявності підписів відповідальних осіб та відсутність виправлень.

Арифметичну перевірку: перевірку точності розрахунків та підсумків у документах»[28, с. 259].

Перевірку по суті: аналіз економічної доцільності та законності здійснених операцій, а також відповідності їх відображення в обліку.

Підтвердження: Формальний запит до третіх осіб з метою отримання незалежної оцінки точності інформації, наприклад, про дебіторську заборгованість.

Спостереження: Візуальний огляд процесів і умов, що дозволяє оцінити ефективність системи внутрішнього контролю та ідентифікувати потенційні ризики.

«Обстеження: Глибоке дослідження певного аспекту діяльності підприємства, яке може включати огляд документів, інтерв'ювання співробітників та фізичну перевірку активів.

Опитування: Збір інформації шляхом проведення інтерв'ю або анкетування з метою отримання суб'єктивної оцінки ситуації.

Перевірка точності: Арифметична перевірка розрахунків та порівняння результатів з попередніми періодами або плановими показниками»[16, с. 211].

Аналітичні процедури: Використання статистичних методів для виявлення значних відхилень від очікуваних результатів.

Спеціальна перевірка: Залучення фахівців з вузьких галузей (наприклад, оцінщиків, інженерів) для проведення детального аналізу складних питань.

Зустрічна перевірка: Порівняння даних клієнта з інформацією, отриманою від його контрагентів, з метою підтвердження точності облікових записів.

Організація аудиту може здійснюватися різними способами. Суцільна перевірка передбачає детальний аналіз усіх господарських операцій за певний період. Вона дозволяє отримати повну картину фінансово-господарської діяльності підприємства.

Вибіркова перевірка, навпаки, передбачає вибірковий аналіз даних. Цей метод дозволяє скоротити час і вартість аудиту, при цьому забезпечуючи достатню доказову базу для формування висновку.

Аналітична перевірка: Це метод аудиту, який полягає у вивченні взаємозв'язків між різними фінансовими показниками для виявлення аномалій та оцінки достовірності звітності.

Комбінована перевірка: Це індивідуальний підхід до кожного конкретного аудиту, який передбачає оптимальне поєднання суцільної, вибіркової та аналітичної перевірок для забезпечення ефективності та точності результатів.

Проведення аудиту на підприємстві є ефективним інструментом для виявлення слабких місць в обліку фінансових результатів та їх відображення у бухгалтерській звітності. Завдяки аудиту можна не тільки перевірити достовірність інформації, але й отримати рекомендації щодо вдосконалення обліку та раціонального використання ресурсів, що сприяє оптимізації господарської діяльності підприємства.

1.3. Економічна характеристика фінансово-господарської діяльності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод»

Дипломна робота присвячена вивченню виробничої діяльності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» (м. Новоград-Волинський, вул. Радянська, 10), зокрема, процесів виготовлення та реалізації хліба та хлібобулочних виробів.

Юридична особа ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» була створена шляхом приватизації державного підприємства «Новоград-Волинський державний хлібозавод» згідно з наказом Житомирського регіонального відділення Фонду державного майна України № 89-ВАТ від 13 квітня 1998 року. Дата реєстрації підприємства як акціонерного товариства – 1998 рік.

Рішенням загальних зборів акціонерів, ухваленим 17 березня 2011 року, було прийнято змінити організаційно-правову форму підприємства. З цього часу Відкрите акціонерне товариство стало відоме як Публічне акціонерне товариство «Новоград-Волинський хлібозавод».

Діяльність Товариства базується на принципах господарювання, визначених Господарським кодексом України, та регулюється нормами трудового законодавства.

Основною метою підприємства є максимізація прибутку через ефективне виробництво та реалізацію продукції. Разом з тим, Товариство прагне забезпечити гідні умови праці для своїх співробітників та створити сприятливий соціальний клімат.

Підприємство займається виробництвом широкого асортименту харчових продуктів, зокрема хлібобулочних, кондитерських та макаронних виробів, а також переробкою зерна. Окрім виробництва, підприємство здійснює оптову та роздрібну торгівлю власною продукцією та іншими товарами, надає торговельно-посередницькі послуги, відкриває заклади громадського харчування та виконує будівельно-монтажні, транспортні та інші послуги.

Крім основних видів діяльності, передбачених Статутом, підприємство може здійснювати іншу діяльність, що не суперечить чинному законодавству України. Така діяльність може бути як прибутковою, так і некомерційною, якщо вона спрямована на досягнення цілей, визначених Статутом, або має позитивний соціальний ефект.

ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» має право самостійно брати участь у міжнародній економічній співпраці, зокрема, експортувати та імпортувати товари та послуги, пов'язані з його основним видом діяльності. При цьому підприємство користується усіма правами суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, передбаченими законодавством України.

Одним з ключових факторів успішної реалізації продукції підприємства є вдала цінова політика. Оптимальне співвідношення ціни та якості, а також застосування гнучких знижок, зокрема для оптових покупців, дозволяють підприємству успішно конкурувати на ринку.

«Згідно з нашою обліковою політикою, фінансова звітність підприємства готується з використанням Міжнародних Стандартів Фінансової Звітності (МСФЗ). Для забезпечення повної відповідності як вимогам законодавства, так і конкретним стандартам МСФЗ та національним положенням бухгалтерського обліку, ми застосовуємо індивідуальний підхід до кожного аспекту обліку.

Основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства наведено в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Основні економічні показники діяльності

ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» за 2021 - 2023 роки

Показники	2021р.	2022 р.	2023 р.	Зміни в абсолютних величинах 2023 р. від		Темпи зростання (зниження) 2023 р. у % до	
				2021 р.	2022 р.	2021 р.	2022 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Капітал (станом на кінець періоду)							
Загальний капітал, тис. грн.	10411	14343	17343	6932	3000	166,6	120,9
Власний капітал, тис. грн.	7301	11013	12518	5217	1505	171,5	113,7

Продовження таблиці 1.5

- у тому числі: власний оборотний капітал, тис. грн.	1070	4087	2463	1393	-1624	230,2	60,3
нерозподілений прибуток або непокриті збитки, тис. грн.	6299	10011	11516	5217	1505	182,8	115
Позиковий капітал, тис. грн.	3110	3330	4825	1715	1495	155,1	144,9
- у тому числі: інші довгострокові зобов'язання, тис. грн.	120	-	-	-	-	-	-
поточна кредиторська заборгованість	2051	2650	2650	599	-	129,2	100
поточні забезпечення, тис. грн.	72	437	490	418	53	680,6	112,1
інші поточні зобов'язання, тис. грн.	62	243	190	128	-53	306,5	78,2
Ресурси							
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	13034	14501,5	17476,5	4442,5	2975	134,1	120,5
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	4284	5738,5	7352,5	3068,5	1614	171,6	128,1
- у тому числі: запасів	1468,5	1975,5	3936	2467,5	1960,5	268	199,2
Середньо облікова чисельність працівників, осіб	252	245	233	-19	-12	92,5	95,1
Фонд оплати праці, тис. грн.	10017	12145	14557	4540	2412	145,3	119,9
Економічні показники							
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	42564	59668	59560	16996	-108	139,9	99,8
Разом сукупний дохід за рік, тис. грн.	727	4003	3116	2389	-887	428,6	77,8
Собівартість проданої продукції (товарів, робіт, послуг),тис. грн.	29684	39662	39882	10198	220	134,4	100,5
Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	12700	20006	19678	6978	-328	154,9	98,4
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис. грн.	727	4003	3116	2389	-887	428,6	77,8
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток), тис. грн.	1153	4955	3639	2486	-1316	315,6	73,4
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток), тис. грн.	1094	4922	3824	2730	-1098	349,5	77,7

Згідно з даними таблиці 1.5, у 2023 році загальний капітал підприємства збільшився порівняно з 2021 роком на 6932 тис. грн (66,6%), а порівняно з 2022 роком - на 3000 тис. грн (20,9%). Ці зміни відбулися в 2023 році у зв'язку зі збільшенням капіталу, який збільшився з 2021 року на 71,5% і 13,7% в порівнянні з 2022 роком. Збільшення загального капіталу також було обумовлено збільшенням нерозподіленого прибутку (нерозкритих збитків) в 2023 році в порівнянні з 2021 роком на 82,8% і в 2022 році на 15%.

Зі збільшенням капіталу відбувається збільшення позикового капіталу. У 2023 році, в порівнянні з 2021 роком, він збільшився на 1 715 тисяч гривень (55,1%), а в порівнянні з 2022 роком - на 1 495 тисяч гривень (44,9%). Такі зміни в структурі позикового капіталу відбулися через кредиторську заборгованість, поточне забезпечення та інші поточні зобов'язання.

Ключовим показником фінансової ефективності підприємства є чистий дохід від реалізації продукції. Аналіз динаміки цього показника за останні три роки демонструє загальну тенденцію до зростання. Зокрема, у 2023 році чистий дохід збільшився на 39,9% порівняно з 2021 роком, хоча спостерігається незначне скорочення порівняно з 2022 роком.

Обсяги реалізації продукції зростали, що спричинило підвищення її собівартості. У 2023 році собівартість збільшилася на 10 198 тис. грн. (34,4 %) порівняно з 2021 роком і на 220 тис. грн. (0,5 %) у порівнянні з 2022 роком. Основним фактором зростання собівартості стали витрати на оплату праці.

Фінансові результати діяльності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» демонструють прибутковість, однак у 2023 році спостерігалося суттєве скорочення прибутку порівняно з 2022 роком. Чистий прибуток підприємства у 2023 році становив 3116 тис. грн., що на 2389 тис. грн. більше, ніж у 2021 році, але на 887 тис. грн. менше, ніж у 2022 році.

Отже, ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» є провідним виробником хлібобулочних та борошняних кондитерських виробів, на якому працює 233 працівники. Аналіз ключових економічних показників свідчить про стабільне зростання підприємства. Щороку завод збільшує обсяги виробництва та

реалізації продукції, що сприяє зростанню прибутку. Таким чином, перспективи розвитку цього підприємства є значущими як для його подальшої діяльності, так і для економіки країни в цілому.

Виконаємо SWOT-аналіз ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод», визначивши ключові позитивні та негативні чинники, що належать до зовнішнього й внутрішнього середовищ досліджуваного підприємства.

«SWOT-аналіз є одним із найбільш поширених підходів для оцінки середовища (назва походить від перших літер англійських слів: «strength» – сила, «weakness» – слабкість, «opportunity» – можливості, «threat» – загрози). Він передбачає класифікацію чинників впливу на діяльність підприємства за їх приналежністю до внутрішнього або зовнішнього середовища, а також оцінку їх позитивного чи негативного впливу»[5, с. 324].

«Аналіз SWOT має за мету:

ідентифікувати маркетингові можливості, які відповідають внутрішнім ресурсам компанії;

оцінити маркетингові загрози та розробити стратегії мінімізації їхнього впливу;

визначити сильні сторони компанії та зіставити їх з потенційними ринковими можливостями;

виявити слабкі місця компанії та розробити стратегічні напрямки для їх усунення.

оцінити конкурентні переваги компанії та сформувати стратегічні пріоритети»[27, с. 170].

Ключовим елементом, що інтегрує всі ці аспекти та слугує основою для розробки маркетингової стратегії, є матриця SWOT. Цей інструмент дозволяє компанії комплексно оцінити своє становище на ринку та розробити ефективні стратегії розвитку.

«Щоб ефективно використовувати SWOT-аналіз, необхідно не просто виявити зовнішні фактори, а й оцінити їхню значимість для бізнесу. Спочатку аналізують можливості, визначаючи, наскільки реально їх реалізувати та який

результат вони принесуть. Ця інформація візуалізується у вигляді матриці можливостей.

Так само, як і для можливостей, проводиться оцінка загроз і будується матриця загроз. Результати реалізації цих загроз можуть бути різними: від повного руйнування організації до незначних пошкоджень. Під час аналізу всі зовнішні фактори, які можуть негативно вплинути на організацію, зазначаються в матриці загроз»[15, с. 222].

Після оцінки зовнішнього середовища, аналізується внутрішнє середовище компанії. Використовуючи експертні оцінки, визначають сильні та слабкі сторони, а також їхній взаємозв'язок із зовнішніми загрозами та можливостями. Цей аналіз є основою для формування стратегії розвитку компанії.

Проводимо аналіз факторів, які впливають на діяльність ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод», і даємо їм оцінку від 1 до 10 балів (таблиці 1.6-1.9).

Таблиця 1.6

Сильні сторони діяльності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод»

№	Фактори	Експертна оцінка, бали
1	Широкий асортимент товарів	9
2	Збільшення товарообороту	7
3	Прибуткова основна діяльність	9
4	Вигідне місце розташування підприємства	8
5	Наявність виробничої та технологічної бази.	7
6	Достатньо ефективне використання торговельних площ	6
7	Зростання продуктивності праці	7
8	Високий імідж підприємства в очах споживачів	6
9	Наявність висококваліфікованого персоналу	7
10	Відповідність якості продукції державним стандартам та запитам споживачів	8

Таблиця 1.7

Слабкі сторони діяльності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод»

№	Фактори	Експертна оцінка, бали
1	Недостатньо ефективна збутова діяльність	8
2	Неефективна рекламна діяльність	6
3	Орієнтованість підприємства на покупців з великим та середнім рівнем прибутку	6
4	Недостатній рівень проведення маркетингових досліджень	5
5	Відсутність прогресивних методів збуту	7
6	Повільне впровадження нововведень	8
7	Створення широкої мережі приватних підприємств роздрібної торгівлі	8
8	Велика конкуренція по виробництву хлібобулочних виробів	8

Таблиця 1.8

Можливості ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод»

№	Фактори	Експертна оцінка, бали
1	2	3
1	Підвищення якості та конкурентоспроможності продукції	9
2	Збільшення інвестиційного капіталу	8
3	Розширення збутової мережі	7
4	Розширення номенклатури і асортименту продукції	8
5	Освоєння нових технологій випікання хліба та хлібобулочних виробів	8
6	Партнерство з постійними постачальниками сировини	8

Таблиця 1.9

Загрози ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод»

№	Фактори	Експертна оцінка, бали
1	2	3
1	Недосконалість нормативно-законодавчих актів	7
2	Інфляційні процеси в державі	8
3	Ріст цін на сировину, матеріали, паливно-енергетичні ресурси	8
4	Невисокий платоспроможний попит населення та відсутність тенденції до його зростання	7
5	Поява нових конкурентів на регіональному ринку	9
6	Невідповідність якості сировини державним стандартам	6

За результатами аналізу отримали такі дані: сильні сторони - 74 бали, слабкі сторони – 56 бали, можливості – 48 балів та загрози – 45 балів.

Наступним кроком є встановлення зв'язків між внутрішніми характеристиками компанії (її сильними та слабкими сторонами) та зовнішніми факторами (можливостями і загрозами). Особливу увагу слід приділити комбінаціям цих факторів, які мають найбільший вплив на підприємство. Для візуалізації цих зв'язків використовується матриця SWOT-аналізу, в яку переносяться результати попередніх оцінок (табл. 1.10).

Таблиця 1.10

Матриця SWOT

Зовнішні фактори / Внутрішні фактори	Можливості	Загрози	Разом
Сильні сторони	74+48=122	74-45=29	151
Слабкі сторони	-56+48=-8	-56-45=-101	-109
Разом	114	-72	

Аналіз даних свідчить про те, що сильні сторони підприємства у поєднанні з наявними можливостями дозволяють не лише нейтралізувати зовнішні загрози, але й компенсувати внутрішні недоліки. Тобто, позитивні аспекти діяльності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» переважають над негативними, що свідчить про ефективність його роботи.

«Аналіз SWOT виявив певні недоліки у роботі підприємства та потенційні загрози ззовні. Для усунення цих проблем необхідно вжити комплекс заходів. Зокрема, потрібно розширити асортимент продукції, підвищити її якість та конкурентоспроможність, освоїти нові ринки збуту, вдосконалити технологічні процеси виробництва, модернізувати обладнання та зміцнити партнерські відносини з постачальниками»[25, с. 93].

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД РІЗНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «НОВОГРАД-ВОЛИНСЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД»

2.1. Облік фінансових результатів діяльності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод»

Головна мета бухгалтерського обліку – визначити, наскільки успішно працювало підприємство за певний період. Бухгалтерський прибуток показує, на яку суму збільшився власний капітал компанії. При цьому враховуються лише ті доходи та витрати, які можна точно підрахувати. У фінансовому обліку інформація про прибуток або збиток формується поступово, що дозволяє задовольнити різні інформаційні потреби. Підсумком цього процесу є чистий прибуток або збиток за звітний період. Наприклад, ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» розраховує прибуток (або збиток) від основної діяльності, фінансових операцій, інших видів діяльності та загальний дохід.

«Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій для обліку фінансових результатів передбачено рахунок 79 «Фінансові результати», який має три субрахунки:

791 «Результат операційної діяльності»;

792 «Результат фінансових операцій»;

793 «Результат іншої діяльності»»[4, с. 210].

Фінансовий результат підприємства визначається як різниця між сумою доходів та витрат від усіх видів діяльності. Розрахунок здійснюється відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку. Для обліку нерозподіленого прибутку або непокритих збитків використовується рахунок 44, який має деталізацію за субрахунками:

441 «Прибуток нерозподілений»;

442 «Непокриті збитки»;

443 «Прибуток, використаний у звітному періоді».

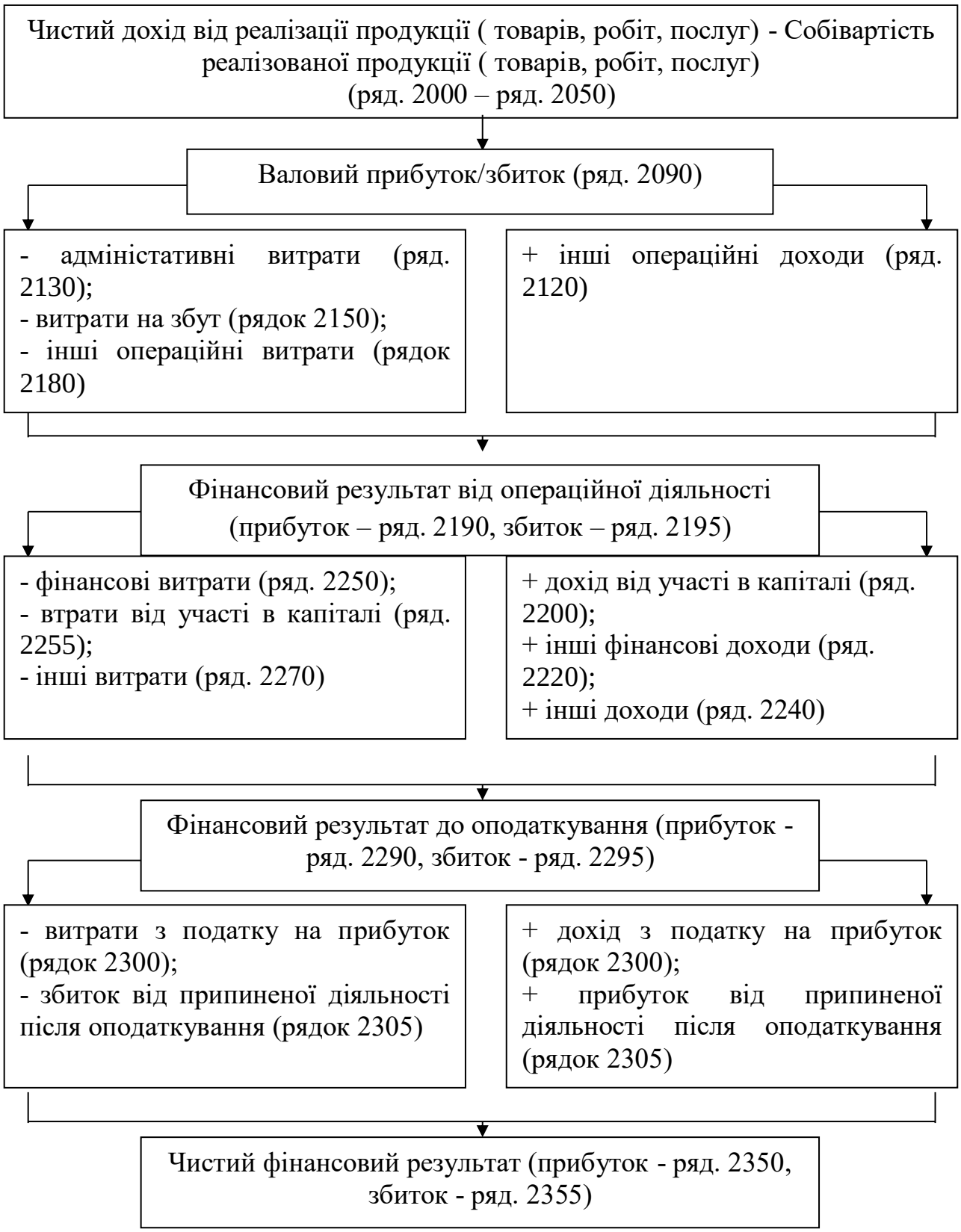

Рис. 2.1. Механізм формування фінансових результатів

Джерело: складено автором за даними [5]

«На рахунку 44 відображається сумарний результат діяльності підприємства за звітний період, включаючи прибутки та збитки від різних видів його діяльності: основної, фінансової та іншої. Розподіл фінансових результатів за видами діяльності є важливим для всебічної оцінки ефективності роботи підприємства. Особливо важливим для хлібозаводу є виділення результатів основної (виробничо-збутової) діяльності, оскільки саме від продажу продукції залежить основна частина прибутку. Такий підхід дозволяє отримати більш детальну інформацію про фінансовий стан підприємства та приймати обґрунтовані управлінські рішення»[27, с. 120].

Для документального підтвердження витрат, доходів та фінансових результатів підприємства не існує єдиних, обов'язкових форм документів. Вибір конкретних документів залежить від виду витрат. Наприклад, використання матеріалів різного призначення відображається в обліку на підставі накладних та вимог. Витрати на оплату праці та соціальні внески оформлюються розрахунковими відомостями. Послуги, надані підприємству, підтверджуються рахунками та актами виконаних робіт.

Основними первинними документами для відображення доходів є рахунки-фактури, накладні, акти виконаних робіт та інші бухгалтерські довідки.

«Для обліку доходів від участі в капіталі та інших фінансових доходів підприємство використовує різноманітні первинні документи. Зокрема, для доходів від участі в капіталі основними документами є розрахунки та довідки, складені бухгалтерією. Для обліку інших фінансових доходів, таких як проценти, дивіденди, доходи від реалізації цінних паперів, використовується ширший спектр документів: розрахунки бухгалтерії, прибуткові касові ордери, виписки банку, акти ліквідації, акти оприбуткування матеріалів тощо. Відображення всіх видів інших доходів в бухгалтерському обліку здійснюється на підставі відповідних договорів, актів, розрахунків та інших первинних документів»[29, с. 174].

Для визначення фінансового результату підприємства бухгалтерія здійснює спеціальні розрахунки. Саме ці розрахунки, а також додаткові довідки, дозволяють визначити суму прибутку або збитку від різних видів діяльності підприємства та відобразити її в обліку. Інформація про те, як використовується отриманий прибуток, також фіксується в бухгалтерських документах. Всі ці документи рухаються за чітко встановленим порядком, який затверджено на підприємстві. В кінцевому підсумку, вся інформація про доходи, витрати та фінансові результати збирається в спеціальних облікових регістрах, а потім переноситься до головної книги підприємства.

На хлібозаводі застосовується журнальна форма бухгалтерського обліку. Це означає, що вся інформація з первинних документів (накладні, рахунки тощо) систематизується і накопичується в спеціальних журналах. Ці журнали дозволяють детально проаналізувати фінансово-господарську діяльність підприємства, як в цілому, так і за окремими напрямками. Інформація в журналах розподіляється за синтетичними (загальними) та аналітичними (детальними) рахунками бухгалтерського обліку.

«Для систематизації даних про доходи та кінцевий фінансовий результат підприємства використовується Журнал 6. Він складається з двох частин. У першій частині збирається інформація про доходи від різних видів діяльності (операційної, інвестиційної, фінансової) та загальний фінансовий результат. Ці дані відображаються у вигляді таблиці, де порівнюються суми надходжень на рахунки доходів (70-79) та витрати, які призвели до цих доходів. Друга частина Журналу 6 містить більш детальну інформацію про інші види доходів, такі як доходи від інвестицій та інші фінансові операції. В кінці місяця дані з Журналу 6 переносяться в Головну книгу, де підсумовуються всі доходи і витрати. Інформація з Журналу 6 є основою для складання Звіту про фінансові результати, який відображає загальний фінансовий стан підприємства»[25, с. 231]. На хлібозаводі для ведення бухгалтерського обліку використовують програму «M.E.Doc». Ці програми автоматизують більшість обчислень, формування звітності та роботу з електронними документами.

2.2. Організація та методика аналізу фінансових результатів діяльності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод»

Прибуток - це не просто гроші, що залишаються після всіх витрат. Це ключовий показник того, наскільки успішно працює підприємство. В умовах ринкової економіки прибуток є життєво необхідним для будь-якого бізнесу, оскільки він забезпечує його подальший розвиток та стабільність. Крім того, прибуток є важливим джерелом доходів для держави та місцевих громад, оскільки з нього сплачуються податки.

Способи аналізу фінансових результатів підприємства безпосередньо залежать від того, як саме обліковуються доходи, витрати та як формується звіт про фінансові результати. Основні особливості сучасного підходу до аналізу фінансових результатів такі:

гнучкість облікової політики: підприємства мають більшу свободу у виборі методів обліку, що впливає на кінцевий фінансовий результат;

класифікація діяльності: діяльність підприємства поділяється на операційну, інвестиційну та фінансову, що дозволяє детальніше аналізувати результати кожного напрямку;

система показників: для оцінки фінансових результатів використовується ряд показників, таких як валовий прибуток, операційний прибуток, чистий прибуток тощо;

розрахунок за видами діяльності: фінансовий результат розраховується окремо для кожного виду діяльності шляхом зіставлення доходів і витрат;

алгоритм формування чистого прибутку: існує чіткий порядок розрахунку чистого прибутку, який враховує всі доходи, витрати та податки.

Основними цілями аналізу фінансових результатів є:

стратегічне планування: розробка прогнозів щодо обсягів прибутку, його якості та структури, що дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо розвитку підприємства;

оперативний контроль: регулярний моніторинг процесу формування прибутку для виявлення відхилень від плану та своєчасного реагування на зміни зовнішнього середовища;

оцінка ефективності: визначення ступеня досягнення планових показників прибутку та рентабельності, а також виявлення факторів, які вплинули на результати діяльност;

аналіз структури прибутку: дослідження джерел формування прибутку для визначення найбільш прибуткових напрямків діяльності та виявлення резервів зростання;

факторний аналіз: кількісна оцінка впливу різних факторів на зміну прибутку з метою виявлення найбільш значущих;

пошук резервів: визначення шляхів збільшення прибутку та підвищення рентабельності підприємства;

оптимізація розподілу прибутку: оцінка ефективності використання отриманого прибутку, зокрема, для інвестування, розвитку виробництва та виплати дивідендів;

об'єкти аналізу фінансових результатів: обсяги, структура, динаміка та якість прибутку;

рентабельність; напрямки використання прибутку; резерви зростання.

Процес аналізу фінансових результатів підприємства передбачає декілька етапів:

комплексна оцінка прибутку: аналіз обсягів, темпів зростання, структури та якості прибутку, що дозволяє визначити його стійкість та залежність від зовнішніх і внутрішніх факторів;

факторний аналіз: виявлення та кількісна оцінка впливу різних факторів (обсяг виробництва, ціни, витрати тощо) на формування фінансових результатів за різними видами діяльності;

оцінка ефективності: розрахунок і аналіз показників рентабельності для оцінки ефективності використання ресурсів підприємства;

аналіз розподілу та використання прибутку: дослідження того, як розподіляється прибуток між різними напрямками (інвестиції, розвиток, дивіденди тощо) та оцінка ефективності такого розподілу;

пошук резервів: виявлення можливостей для збільшення прибутку та підвищення рентабельності шляхом оптимізації виробничих процесів, зниження витрат, розширення ринків збуту тощо.

«Для проведення глибокого аналізу фінансових результатів підприємства використовується широкий спектр інформації, включаючи фінансовий план, фінансову та статистичну звітність, податкову декларацію, дані бухгалтерського обліку та інші джерела. Однак, саме фінансова звітність є основним інструментом для такого аналізу. Зокрема, найбільш інформативними для дослідження фінансових результатів є форми 1 «Баланс» та 2 «Звіт про фінансові результати». Ці форми надають детальний зріз фінансового стану підприємства та його діяльності за певний період» [25, с. 99].

Перший етап аналізу фінансових результатів передбачає оцінку їхніх обсягів, динаміки та структури. Використовуються методи вертикального та горизонтального аналізу для виявлення трендів та факторів, що впливають на прибуток.

У табл. 2.1 наведено аналіз формування і динаміку фінансового результату ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод».

Таблиця 2.1

Аналіз формування і динаміки фінансового результату ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод»

Статті	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення (+,-) 2023 р. від		Відносне відхилення (%) 2023 р. до	
	сума, тис. грн.	сума, тис. грн.	сума, тис. грн.	2021 р.	2022 р.	2021 р.	2022 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	42564	59668	59560	16996	-108	139,93	99,82

Продовження таблиці 2.1

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	29864	39662	39882	-10018	-220	133,55	100,55
Валовий: прибуток	12700	20006	19678	6978	-328	154,94	98,36
Інші операційні доходи	497	786	462	-35	-324	92,96	58,78
Адміністративні витрати	2419	2859	3291	-872	-432	136,05	115,11
Витрати на збут	8097	10563	10982	-2885	-419	135,63	103,97
Інші операційні витрати	1528	2415	2228	-700	187	145,81	92,26
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	1153	4955	3639	2486	-1316	315,61	73,44
Інші фінансові доходи	43	65	187	144	122	434,88	287,69
Фінансові витрати	102	98	-2	100	96	1,96	2,04
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	1094	4922	3824	2730	-1098	349,54	77,69
Витрати (дохід) з податку на прибуток	367	919	708	-341	211	192,92	77,04
Чистий фінансовий результат: прибуток	727	4003	3116	2389	-887	428,61	77,84

Джерело: складено автором за даними з додатків

Збільшення валового прибутку у 2023 році на 54,94% порівняно з 2021 роком в основному обумовлено зростанням обсягів виробництва та реалізації продукції X на 20%. Водночас, збільшення собівартості реалізованої продукції пов'язане зі зростанням цін на сировину Y на 15%. Незважаючи на це, підприємству вдалося зберегти високу маржу прибутковості завдяки ефективному управлінню витратами.

Фінансовий результат від операційної діяльності продемонстрував неоднозначну динаміку в аналізований період. Порівняно з 2021 роком, він зріс на 2486 тис. грн., однак у порівнянні з 2022 роком спостерігається зниження на 1316 тис. грн. Такі коливання пояснюються змінами в структурі інших операційних доходів, а також у рівні адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.

Кінцевим фінансовим результатом діяльності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод є прибуток, який у 2023 р. збільшився порівняно з 2021 р. на 2389 тис. грн.. та зменшився на 887 тис. грн.. порівняно з 2022 р.

«Для комплексного аналізу фінансових результатів необхідно не лише оцінити їхню динаміку в часі, а й детально дослідити структуру доходів та витрат. Саме співвідношення цих двох складових визначає кінцевий фінансовий результат. Результати такого аналізу наведено в таблицях 2.2 та 2.3, що дозволяє отримати більш глибоке розуміння причин зміни прибутку або збитку підприємства»[18].

Таблиця 2.2

Аналіз складу та структури доходів ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод»

Показник	2021р.		2022р.		2023р.		Відхилення 2023 р. від:			
							2021р.		2022р	
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага. %	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Чистий дохід від реалізації продукції	42564	98,75	59668	98,59	59560	98,92	16996	0,17	-108	0,33
Інші операційні доходи	497	1,15	786	1,30	462	0,77	-35	-0,39	-324	-0,53
Інші фінансові доходи	43	0,10	65	0,11	187	0,31	144	0,21	122	0,20
Всього доходів	43104	100	60519	100	60209	100	17105	-	-310	-

Джерело: складено автором за даними з додатків

Як видно з таблиці 2.2, структура доходів підприємства характеризується досить високою концентрацією на чистому доході від реалізації продукції. Його частка в загальній сумі доходів становила понад 98% у всі три аналізовані роки. Незважаючи на незначне зменшення інших операційних доходів, загальна сума доходів підприємства у 2023 році зросла на 17105 тис. грн. порівняно з 2021 роком, що свідчить про позитивну динаміку основного виду діяльності.

Таблиця 2.3

Аналіз складу та структури витрат ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод»

Показник	2021р.		2022р.		2023р.		Відхилення 2023 р. від:			
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага. %	2021р.		2022р.	
							тис. грн.	%	тис. грн.	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	29864	73,11	39662	91,09	39882	72,69	10018	-0,42	220	-18,4
Адміністративні витрати	2419	5,92	2859	6,57	3291	6,00	872	0,08	432	-0,57
Витрати на збут	8097	19,82	4	0,01	10982	20,02	2885	0,19	10978	20,01
Фінансові витрати	102	0,25	98	0,23	2	0,004	-100	-0,25	-96	-0,22
Витрати (дохід) з податку на прибуток	367	0,90	919	2,11	708	1,29	341	0,39	-211	-0,82
Всього витрати	40849	100	43542	100	54865	100	4016	-	11323	-

Джерело: складено автором за даними з додатків

Згідно з даними таблиці 2.3, загальні витрати підприємства у 2023 році зросли на 14 016 тис. грн. порівняно з 2021 роком та на 1 323 тис. грн. порівняно з 2022 роком. Основними причинами такого зростання стали: збільшення собівартості реалізованої продукції на 10 018 тис. грн. (2023 р. до 2021 р.) та на 220 тис. грн. (2023 р. до 2022 р.), зростання адміністративних витрат на 872 тис. грн. (2023 р. до 2021 р.) та на 432 тис. грн. (2023 р. до 2022 р.), а також значне зростання витрат на збут – на 2 885 тис. грн. (2023 р. до 2021 р.) та на 10 978 тис. грн. (2023 р. до 2022 р.). При цьому спостерігається незначне зменшення фінансових витрат – на 100 тис. грн. (2023 р. до 2021 р.) та на 96 тис. грн. (2023 р. до 2022 р.).

Найбільшу частку у витратах ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» протягом аналізованого періоду займала собівартість реалізованої продукції. Її

питома вага коливалася від 72,69% до 91,09%, досягнувши максимального значення у 2022 році. Таке значне зростання могло бути пов'язане з «можливі причини: зміною асортименту продукції на більш дорогі види, підвищенням цін на сировину, зміною облікової політики тощо]. Зменшення частки собівартості у 2023 році може свідчити про вжиття заходів щодо оптимізації виробничих процесів або зміну кон'юнктури ринку.

«Абсолютні показники прибутку не дозволяють оцінити ефективність діяльності підприємства в порівнянні з іншими або з власними досягненнями в минулому. Для більш об'єктивної оцінки необхідно використовувати відносні показники, такі як рентабельність. Ці показники демонструють, скільки прибутку приносить кожна гривня інвестованих коштів або кожна гривня виручки. Для того щоб зрозуміти, наскільки успішно працює підприємство, фінансові аналітики використовують показники рентабельності. Ці показники показують, скільки прибутку приносить кожна гривня, інвестована в бізнес. Для розрахунку цих показників використовуються дані бухгалтерської звітності»[20, с. 104].

Витратні показники рентабельності дозволяють оцінити ефективність використання кожної гривні, витраченої підприємством. Вони показують, який прибуток приносить кожна окрема інвестиція, кожен вид продукції або кожна окрема діяльність. До цієї групи належать рентабельність продукції, інвестиційних проектів та інші. Загальною характеристикою цих показників є те, що у знаменнику дробу завжди стоять витрати. Найбільш поширеним і важливим серед них є показник рентабельності продукції.

Рентабельність продукції ($Р_{Пр}$) обчислюється як відношення валового прибутку до суми витрат на реалізовану продукцію:

$$Р_{Пр} = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}} \times 100\% = \frac{\text{р.2090 Ф.2}}{\text{р.2050 Ф.2}} \times 100\% \qquad (2.1)$$

Показує, скільки отримано прибутку з кожної гривні, витраченої на виробництво.

«Дохідні показники рентабельності, такі як валова, чиста та операційна рентабельність реалізації, дозволяють оцінити, наскільки ефективно

підприємство перетворює виручку на прибуток. Вони показують, яка частка кожної гривні виручки залишається у вигляді прибутку після покриття всіх витрат. Загальною характеристикою цих показників є те, що у знаменнику дробу завжди стоять доходи від реалізації»[11с. 379].

Валова рентабельність реалізації ($Р_{ВР}$) характеризує ефективність операційної діяльності, а також ефективність політики ціноутворення. Показує прибутковість з гривні продажу:

$$Р_{ВР} = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Чистий дохід}} \times 100\% = \frac{\text{р.2090 Ф.2}}{\text{р.2000 Ф.2}} \times 100\% \qquad (2.2)$$

Операційна рентабельність реалізації ($Р_{ОР}$) показує рентабельність підприємства після відрахування витрат на управління та збут товарів, тобто витрат, які не відносяться до виробництва.

«Коли валова рентабельність залишається стабільною, а операційна знижується, це може вказувати на зростання адміністративних витрат або витрат на збут. Іншими словами, хоча підприємство продовжує отримувати такий самий відсоток прибутку від кожної гривні виручки, загальний прибуток зменшується через збільшення інших витрат, пов'язаних з управлінням та продажами»[11, с. 381].

$$Р_{ОР} = \frac{\text{Операційний прибуток}}{\text{Чистий дохід}} \times 100\% = \frac{\text{р.2190 Ф.2}}{\text{р.2000 Ф.2}} \times 100\% \qquad (2.3)$$

Чиста рентабельність реалізації ($Р_{ЧР}$) характеризує повний вплив структури капіталу і фінансування підприємства на його рентабельність.

Коли операційна рентабельність залишається стабільною, а чиста рентабельність знижується, це може вказувати на збільшення фінансових витрат, таких як відсотки за кредитами, або на збитки від інвестиційної діяльності. Також це може бути пов'язано зі збільшенням податкового навантаження на підприємство.

$$Р_{ЧР} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Чистий дохід}} \times 100\% = \frac{\text{р.2350 Ф.2}}{\text{р.2000 Ф.2}} \times 100\% \qquad (2.4)$$

До ресурсних показників рентабельності належать рентабельність активів, власного капіталу та інших видів ресурсів. Ці показники демонструють, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи

для отримання прибутку. Іншими словами, вони показують, скільки прибутку припадає на кожну гривню, інвестовану в підприємство.

Рентабельність оборотного капіталу (РОб) показує здатність підприємства отримувати прибуток від операційної діяльності.

«Оборотні активи – це ті частини активів компанії, які безпосередньо задіяні в основному бізнесі підприємства. При розрахунку показників рентабельності оборотних активів ми фокусуємося саме на операційній діяльності, тобто виключаємо з розгляду всі інші види діяльності, такі як фінансова та інвестиційна. Крім того, ми не враховуємо податок на прибуток, оскільки він стосується загального результату діяльності підприємства, а не окремих його складових»[11, с. 391].

$$\text{Р}_{\text{Об}} = \frac{\text{Прибуток від операційної діяльності}}{\text{Середня вартість оборотних активів}} \times 100\% = \frac{\text{р.2190 Ф.2}}{\text{р.1195 Ф.1}} \times 100\% \qquad (2.5)$$

Рентабельність активів ($\text{Р}_\text{А}$) показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для отримання прибутку:

$$\text{Р}_\text{А} = \frac{\text{Прибуток до оподаткування}}{\text{Середня вартість оборотних активів}} \times 100\% = \frac{\text{р.2290 Ф.2}}{\text{р.1195 Ф.1}} \times 100\% \qquad (2.6)$$

Цей показник важливий насамперед для інвесторів. Оцінює ефективність діяльності всього підприємства [11, с. 145].

Рентабельність власного капіталу ($\text{Р}_\text{ВК}$) показує, наскільки ефективно підприємство використовує власний капітал:

$$\text{Р}_\text{ВК} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня вартість власного капіталу}} \times 100\% = \frac{\text{р.2350 Ф.2}}{\text{р.1495 Ф.1}} \times 100\% \qquad (2.7)$$

Цей показник є вкрай важливим для інвесторів, оскільки він прямо вказує на те, який прибуток приносить кожна гривня, вкладена в підприємство. Високий рівень цього показника свідчить про фінансову стабільність компанії та її привабливість для інвесторів. Це, в свою чергу, позитивно впливає на ринкову вартість акцій, що дозволяє компанії залучати додаткові кошти для подальшого розвитку.

Показники рентабельності відображено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники рентабельності діяльності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод»

Показники	2021р.	2022р.	2023р.	Абсолютне відхилення	
				2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (тис. грн.)	42564	59668	59560	17104	-108
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	29864	39662	39882	9798	220
Валовий прибуток (тис. грн.)	12700	20006	19678	7306	-328
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (тис. грн.)	1153	4955	3639	3802	-1316
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (тис. грн.)	1094	4922	3824	3828	-1098
Чистий фінансовий результат: прибуток (тис. грн.)	727	4003	3116	3276	-887
Середня вартість оборотних активів	4284	5738,5	7352,5	1454,5	1614
Середня вартість власного капіталу	7477,5	9157	11765,5	1679,5	2608,5
Рентабельність продукції (%)	42,53	50,44	49,34	7,92	-1,10
Валова рентабельність реалізації (%)	29,84	33,53	33,04	3,69	-0,49
Операційна рентабельність реалізації (%)	2,71	8,30	6,11	5,60	-2,19
Чиста рентабельність реалізації (%)	1,71	6,71	5,23	5,00	-1,48
Рентабельність оборотного капіталу (%)	26,91	86,35	49,49	59,43	-36,85
Рентабельність активів (%)	25,54	85,77	52,01	60,23	-33,76
Рентабельність власного капіталу (%)	9,72	43,72	26,48	33,99	-17,23

Джерело: складено автором за даними з додатків

Аналізуючи динаміку рентабельності продукції, ми бачимо, що у 2022 році вона зросла на 7,92% порівняно з попереднім роком. Однак, у 2023 році спостерігалося незначне зниження на 1,10%. В результаті, рентабельність продукції у 2023 році становила 49,34%. Це означає, що кожна гривня, витрачена на виробництво продукції, приносила трохи менше прибутку порівняно з попереднім роком.

Аналізуючи рентабельність за три роки, бачимо таку картину: у 2022 році валова рентабельність збільшилась на 3,69% до 33,53%, що свідчить про зростання прибутку з кожної гривні виручки від реалізації продукції. Операційна рентабельність також зросла на 5,60% в тому ж році, що вказує на

ефективність основної діяльності підприємства. Однак, у 2023 році спостерігається протилежна тенденція: валова рентабельність знизилася на 0,49%, а операційна – на 2,19%. Це може бути пов'язане зі зростанням витрат на виробництво та операційну діяльність. Чиста рентабельність, хоча й зросла у 2022 році на 5%, у 2023 році знизилася на 1,48%, що може свідчити про збільшення фінансових витрат та податкового навантаження.

За даними таблиці 2.5, підприємство зіткнулося зі зниженням ефективності використання своїх ресурсів у 2023 році. Рентабельність оборотного капіталу скоротилася на 36,85%, склавши 49,49%. Це означає, що кожна гривня, інвестована в оборотний капітал, принесла менше прибутку порівняно з попереднім роком. Рентабельність активів, хоча й зросла у 2022 році на 60,23%, але потім знизилася на 33,76% у 2023 році. Це свідчить про зменшення ефективності використання всіх активів підприємства. Рентабельність власного капіталу також знизилася на 17,23% у 2023 році, склавши 26,48%, що вказує на зниження прибутковості для власників підприємства.

Прогнозування прибутку є невід'ємною частиною успішного бізнесу. Воно дозволяє підприємству заздалегідь підготуватися до змін ринкових умов та забезпечити стабільний розвиток.

Для прогнозування прибутку ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» на наступний рік буде застосовано метод екстраполяції. Суть цього методу полягає в поширенні виявлених закономірностей зміни прибутку в минулому на майбутній період. Ми побудуємо прогноз на основі рівняння тренду, яке описує загальну тенденцію зміни прибутку:

$$Y = a + bt, \tag{2.8}$$

де t – порядковий номер прогнозного періоду.

Спрогнозуємо значення чистого прибутку на наступний рік. Прогнозування даного показника проведемо за допомогою лінійного тренду. Для цього побудуємо графік (рис. 2.2).

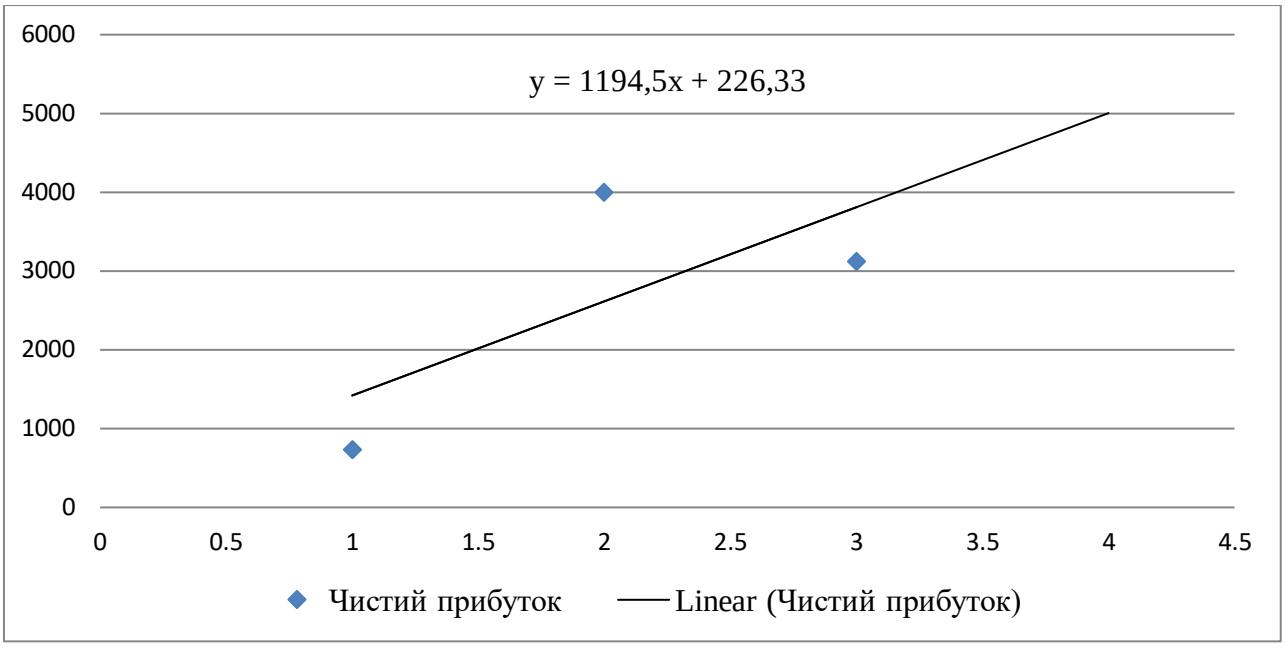

Рис. 2.2. Графік лінійного тренду

Побудувавши графік, отримали таке рівняння тренду:

Y = 1194,5x + 226,33

За допомогою цього рівняння спрогнозуємо чистий прибуток на 2017 рік:

Y = 1194,5 × 4 + 226,33 = 5004,33 (млн. грн.).

Проведені нами розрахунки свідчать про стабільне зростання чистого прибутку підприємства. Середньорічне збільшення становить 1194,5 тис. грн. На підставі цих даних ми прогнозуємо, що чистий прибуток ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» у 2017 році складе 5004,33 тис. грн.

2.3. Організація та методика аудиту фінансових результатів ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод»

Аудиторська діяльність охоплює комплекс заходів, серед яких організаційно-методичне забезпечення процесу, безпосереднє проведення аудиту та надання пов’язаних послуг.

На відміну від внутрішніх процедур, таких як бухгалтерський облік та внутрішній контроль, які здійснюються штатними співробітниками підприємства, зовнішній аудит є незалежною процедурою, що проводиться спеціалізованою аудиторською організацією.

Потреба в аудиті обумовлена необхідністю користувачів фінансової звітності отримати об’єктивну та достовірну інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Обов'язковість аудиту для публічних акціонерних товариств закріплена законодавством України, а саме статтею 8 пунктом 1 Закону «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Такий аудит необхідний для підтвердження достовірності та повноти річної фінансової звітності цих підприємств.

Як приклад, у 2023 році аудиторську перевірку ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» проводила житомирська аудиторська фірма «Екаунт».

Організацію аудиторського процесу можна поділити на декілька етапів (табл. 2.5).

«На початковому етапі аудиторської перевірки фахівець детально вивчає діяльність підприємства-клієнта. Зокрема, аналізуються основні напрями бізнесу, особливості фінансово-господарської діяльності, а також специфіка продукції або послуг, які підприємство пропонує на ринку. Аудитор також збирає інформацію про ключових партнерів, ринки збуту, конкурентне середовище та організаційну структуру підприємства. Важливим аспектом є аналіз попередніх аудиторських звітів та результатів інших видів контролю. Крім того, проводиться попередня оцінка системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, а також експрес-аналіз фінансового стану, що дозволяє визначити потенційні ризики та сфокусувати подальшу перевірку на найбільш важливих аспектах діяльності підприємства»[24, с. 357].

«На початковому етапі аудиторської перевірки фахівець проводить комплекс заходів, спрямованих на всебічне ознайомлення з діяльністю підприємства. Зокрема, аудитор спілкується з керівництвом та співробітниками, вивчає установчі документи, оцінює ефективність системи внутрішнього контролю, аналізує поточний стан та перспективи розвитку підприємства, а також досліджує зовнішнє середовище, в якому функціонує клієнт. Цей етап передбачає вивчення публікацій у ЗМІ, аналіз економічних процесів у галузі та

інших зовнішніх факторів, що можуть впливати на діяльність підприємства»[15, с. 322].

Таблиця 2.5

Основні етапи проведення аудиту

Етапи проведення аудиту	I етап	Підготовчий етап	
	II етап	Планування	Вивчення системи внутрішнього контролю, уточнення аудиторського ризику та стратегії аудиту, розробка плану та програми аудиту і витрат часу
	III етап	Процес аудиторської перевірки	Здійснення аудиту, оцінка і тестування системи внутрішнього контролю
			Підтвердження залишків на рахунках бухгалтерського обліку, стратегія низького ризику
			Заключні процедури
	IV етап	Підготовка аудиторського висновку та його підписання (заключний етап)	

Джерело: складено автором за даними [3]

Оцінивши зібрану інформацію про потенційного клієнта, аудиторська фірма «Екаунт» ухвалила рішення про готовність виконати замовлення на проведення аудиту. Для офіційного підтвердження взаємодії між аудитором та клієнтом було підготовлено та надіслано Лист-зобов'язання. Цей документ фіксує всі досягнуті домовленості щодо проведення аудиторської перевірки.

«Згідно з вимогами Міжнародного стандарту аудиту 210 «Узгодження умов завдань з аудиту», Лист-зобов'язання повинен містити чітку інформацію про:

мета та обсяг аудиту: які саме фінансові звіти будуть перевірені, за який період, і які аспекти діяльності підприємства будуть піддані аудиторській оцінці;

відповідальність сторін: чітко розмежовується відповідальність аудитора (висловлення незалежної думки) та відповідальність керівництва підприємства (за підготовку фінансової звітності та систему внутрішнього контролю);

концептуальна основа фінансової звітності: які саме стандарти (мсфз, національні стандарти) застосовуються для складання фінансової звітності підприємства;

форма та зміст аудиторського звіту: який вид аудиторського висновку буде наданий (без заперечень, з застереженнями, негативний або відмова від висловлення думки), а також які додаткові звіти або довідки можуть бути надані за запитом клієнта;

обставини, що можуть вплинути на форму та зміст звіту: можливі ситуації, які можуть призвести до відхилення від стандартної форми аудиторського звіту (наприклад, виявлення суттєвих обмежень в обсязі аудиту)»[2, с. 428].

Після того, як представники «Аудиторської фірми «Екаунт» та ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» узгодили умови проведення аудиту та підписали Лист-зобов'язання, між сторонами було укладено офіційний договір на надання аудиторських послуг.

Договір на проведення аудиту – це офіційний документ, який підтверджує взаємодію між аудитором та клієнтом. У ньому детально викладаються умови проведення аудиту, права та обов’язки сторін, а також відповідальність за виконання договору. Основними пунктами такого договору є: предмет договору (що саме підлягає аудиту), терміни виконання, вартість послуг, а також права та обов’язки сторін.

Після укладення договору про проведення аудиту настає критичний етап – детальне планування. Ефективне планування є запорукою успішного проведення аудиту. Воно дозволяє аудитору чітко визначити цілі перевірки, розробити детальний план дій, оцінити потенційні ризики та оптимізувати використання ресурсів, що, в свою чергу, сприяє підвищенню якості аудиту та скороченню термінів його проведення.

Згідно з Міжнародним стандартом аудиту 300 «Планування аудиту фінансової звітності», аудитор зобов'язаний розробити детальний план проведення аудиту. Цей план має містити загальну стратегію перевірки та

конкретні процедури, які необхідно виконати для отримання достатніх доказів щодо достовірності фінансової звітності.

Процес планування аудиту можна умовно розділити на три основні етапи: попереднє планування, розробка загального плану аудиту та складання детальної програми аудиторських процедур.

На початковому етапі планування аудиту аудитор збирає всю доступну інформацію про підприємство-клієнта. Для цього він використовує як внутрішні джерела (архів аудиторської фірми), так і зовнішні (інформацію від інших аудиторських компаній). Якщо виникають нез'ясовані питання, аудитор може провести виїзд на підприємство для проведення додаткових консультацій. Перелік питань для обговорення попередньо узгоджується з клієнтом.

Ключовим етапом планування аудиту є формування у аудитора чіткого розуміння діяльності підприємства. Це розуміння базується на аналізі організаційної структури, розміру підприємства, сфери його діяльності та специфіки аудиту. Саме це розуміння дозволяє аудитору ідентифікувати події, операції або дії, які можуть суттєво вплинути на фінансову звітність і, відповідно, оцінити загальний ризик аудиту.

Згідно з МСА 300, план аудиту є більш конкретним документом порівняно із загальною стратегією аудиту. Він містить детальний опис аудиторських процедур, які будуть виконувати члени аудиторської групи. Ці процедури включають у себе визначення характеру, обсягу та часу їх проведення. Важливо зазначити, що план аудиту є динамічним документом, який може уточнюватися протягом усього періоду проведення аудиту.

«План аудиту має бути розроблений до початку роботи з клієнтом і враховувати наступні аспекти:

умови договору: деталі угоди з клієнтом, включаючи обсяг робіт, терміни виконання та відповідальність сторін;

вимоги до аудиторського висновку: структура, зміст та терміни подання аудиторського висновку;

законодавчі вимоги: відповідальність аудитора та підприємства, що випливає з чинного законодавства;

система обліку: особливості бухгалтерського обліку на підприємстві, включаючи форми та методи обліку;

ресурси аудиту: склад аудиторської групи, розподіл завдань, бюджет часу та витрат;

зміни в законодавстві: вплив нових бухгалтерських та аудиторських стандартів на проведення аудиту;

рівень суттєвості: визначення матеріальних помилок, які можуть вплинути на фінансову звітність;

етапи аудиту: ключові етапи проведення аудиту та завдання на кожному етапі;

внутрішній контроль: оцінка ефективності системи внутрішнього контролю підприємства;

аудиторські докази: необхідний обсяг та характер аудиторських доказів.

ризики: оцінка ризиків, пов'язаних з проведенням аудиту, включаючи ризик помилки та шахрайства;

залучення фахівців: необхідність залучення додаткових фахівців для виконання певних видів робіт»[16, с. 280].

Після того як керівник аудиторської групи Денисюк І.В. склав план проведення перевірки, на його основі складається програма аудиту.

Програма аудиту – це детальний план дій, який визначає конкретні завдання, послідовність їх виконання та методи, що використовуються для отримання достатніх і надійних доказів, необхідних для формування обґрунтованого висновку щодо достовірності фінансової звітності або відповідності діяльності клієнта встановленим критеріям. Програма аудиту є своєрідним «дорожньою картою» для аудиторської групи, яка забезпечує системний і послідовний підхід до проведення аудиту.

Програма аудиту має бути розроблена настільки детально, щоб кожен член аудиторської групи міг чітко зрозуміти свої завдання та послідовність їх

виконання. Вона повинна слугувати не лише інструкцією для виконавців, але й інструментом контролю якості виконаної роботи, дозволяючи керівнику аудиту оцінити відповідність отриманих результатів запланованим процедурам.

Також програма аудиту має бути узгоджена із загальним планом аудиту. Вона детально описує, які саме аудиторські процедури необхідно провести, в якому порядку і скільки часу на кожну з них відвести. Таким чином, програма слугує як інструкцією для виконавців аудиту, так і інструментом контролю за ходом роботи. Крім того, програма чітко визначає об'єкти аудиту та розподіляє час між різними напрямками перевірки.

Після того, як план та програма аудиту були детально розроблені, починається безпосередньо процес аудиторської перевірки. На цьому етапі аудитори приступають до виконання конкретних процедур, спрямованих на отримання доказів, які підтвердять або спростують достовірність усіх фінансових показників, відображених у звітності підприємства за певний період.

Згідно із законодавством, мета бухгалтерського обліку полягає у забезпеченні користувачів (інвесторів, кредиторів, менеджменту тощо) повною, правдивою та неупередженою інформацією про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства, що є необхідним для прийняття обґрунтованих рішень.

Якісна фінансова інформація є основою для ефективного функціонування ринку та економіки в цілому. Вона забезпечує прозорість, довіру та сприяє прийняттю обґрунтованих рішень. Недостовірна фінансова звітність, навпаки, створює значні ризики, спотворює економічну картину і може призвести до негативних наслідків для всіх учасників економічних відносин. Для забезпечення високої якості фінансової звітності необхідна ефективна система регулювання та дотримання міжнародних стандартів.

Щоб приймати правильні рішення, користувачі фінансової звітності потребують повної, правдивої та об’єктивної інформації про фінансовий стан підприємства. Ця інформація міститься у Звіті про фінансові результати (форма

2). Саме аудитор підтверджує достовірність даних у цьому звіті своїм висновком.

Під час детального вивчення фінансової звітності підприємства аудитор проводить ретельні перевірки, щоб підтвердити точність усіх показників, які відображають результати діяльності компанії за певний період.

Аудиторську перевірку на ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» було проведено відповідно до:

Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-VIII від 20.06.2024 р. зі змінами та доповненнями;

Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг Міжнародної федерації бухгалтерів, прийнятих Аудиторською палатою України;

Вимог до аудиторського висновку при розкритті інформації емітентами цінних паперів (крім емітентів облігацій місцевої позики) затверджено рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку №1360 від 29.09.2011 р.

На етапі детального дослідження аудитор збирає докази, які підтверджують або спростовують інформацію, що міститься у фінансовій звітності. Згідно з міжнародними стандартами аудиту, ці докази можуть бути отримані з різних джерел, включаючи облікові записи.

Характер аудиторських доказів безпосередньо пов'язаний з методами їх збору. Аудитор може проводити власні дослідження або використовувати дані, отримані з інших джерел, таких як внутрішній аудит чи повідомлення керівництва. Важливо зазначити, що докази, отримані з зовнішніх джерел, можуть бути неповними або суб'єктивними, тому їх необхідно перевіряти додатково.

Хоча дані попередніх аудиторських перевірок та внутрішнього контролю можуть надавати певні підстави для довіри до бухгалтерського обліку, аудитор не може покладатися на них повністю. Для формування остаточного висновку необхідно провести додаткові перевірки та аналізи.

Якість аудиторських доказів безпосередньо пов'язана з їхнім джерелом. Найбільш вагомі докази отримують під час безпосереднього дослідження господарських операцій клієнта. Для підвищення об'єктивності висновків аудитор використовує різноманітні джерела інформації та методи збору доказів. У ситуаціях, коли отримані дані суперечать один одному, аудитор проводить додаткові процедури для усунення розбіжностей та отримання достовірних результатів.

Основними документами, які були перевірені аудиторською фірмою «Екаунт» під час аудиту ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод», стали: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал та примітки до фінансової звітності за 2023 рік. Ці документи надають детальну інформацію про фінансовий стан підприємства та результати його діяльності за звітний період.

Окрім основних фінансових звітів, аудитори також перевірили наказ про облікову політику, первинні документи та регістри бухгалтерського обліку, що стосуються фінансових результатів підприємства.

Під час аудиту фінансових результатів аудитори застосовували такі процедури, як перевірка документів, зовнішнє підтвердження інформації, повторні розрахунки, аналіз даних та запити до працівників підприємства.

Основним завданням аудиту фінансових результатів є оцінка правильності визначення прибутку, який підлягає оподаткуванню, аналіз того, як цей прибуток розподіляється відповідно до чинного законодавства, а також перевірка законності застосування податкових пільг та точності розрахунків податків.

Порядок проведення аудиту фінансових результатів відображений на рис. 2.3.

Аудит фінансових результатів передбачає ретельну перевірку складу та обґрунтованості витрат підприємства.

Зокрема, аудитори аналізують правильність відношення прямих матеріальних, трудових та інших витрат до виробничої собівартості, а також формування кінцевої собівартості реалізованої продукції.

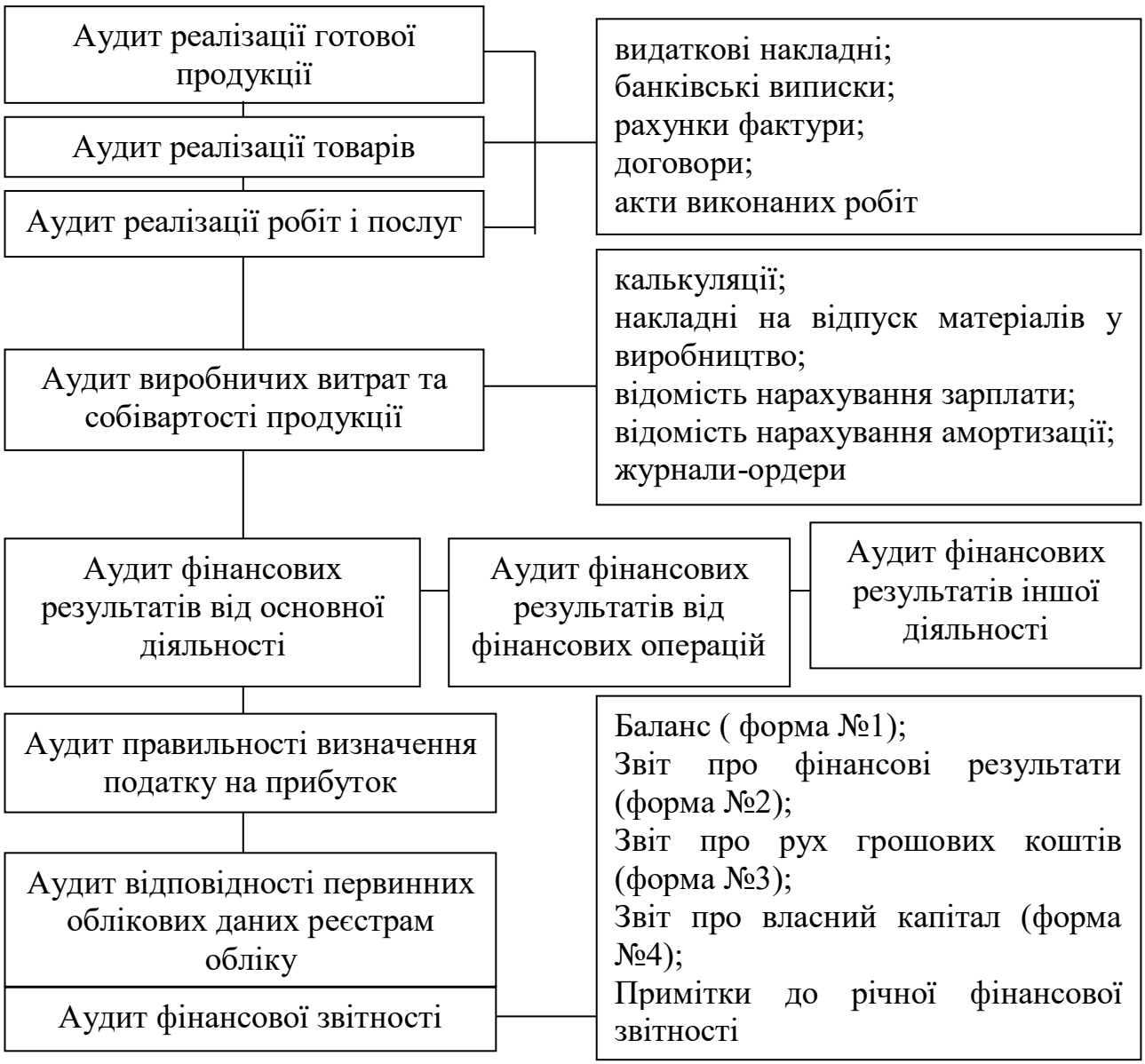

Рис. 2.3. Порядок проведення аудиту фінансових результатів

Джерело: складено автором за даними [25]

Аудит передбачає детальний аналіз відображення інших операційних витрат за рахунком 94, включаючи перевірку кожної субрахунку та загального сальдо рахунку. Особлива увага приділяється правильності закриття рахунку 94 у дебет субрахунку 791. Крім того, аудитор перевіряє правильність

відображення в обліку та звітності фінансових витрат, втрат від участі в капіталі та інших витрат.

Аудит доходів здійснюється за поетапним алгоритмом, який передбачає, зокрема, детальний аналіз доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Даний етап аудиту розпочинається з вивчення галузевих особливостей та внутрішніх нормативних документів підприємства, таких як Наказ про облікову політику, договори продажу та процедури їх оформлення.

«Аудит доходів розпочинається з детального порівняння даних Звіту про фінансові результати з даними Головної книги та регістрів аналітичного обліку, зокрема, рахунку 70 «Доходи від реалізації». В ході аудиту здійснюється комплексна перевірка правильності оформлення первинних документів, ведення обліку за різними видами діяльності, обліку розрахунків в іноземній валюті, обчислення податку на додану вартість та відображення в обліку повернення товарів, надання знижок тощо. У разі виявлення невідповідностей аудитор надає рекомендації щодо усунення виявлених помилок та приведення обліку і звітності у відповідність до вимог чинного законодавства»[28, с. 369].

Аудитор також зобов'язаний перевірити відповідність обсягів вип,ущеної продукції обсягам реалізованої продукції та правильність оформлення супутньої документації. Крім того, аудитор здійснює детальний аналіз обліку та звітності інших операційних доходів, доходів від участі в капіталі, фінансових та інших доходів. Закриття субрахунків 701 «Дохід від реалізації готової продукції», 702 «Дохід від реалізації товарів» та 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» здійснюється у відповідності до вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Наступним етапом аудиторської перевірки є аналіз доходів, отриманих від різних видів діяльності, що не відносяться безпосередньо до основної діяльності підприємства. Аудитор повинен ретельно перевірити правильність відображення в обліку доходів від оренди майна, валютних операцій, інвестицій та інших джерел. Особливу увагу слід приділити доходам від

капітальних вкладень. Після проведення необхідних процедур аудитор здійснює закриття відповідних субрахунків обліку доходів.

Аудит фінансових результатів слід розпочинати з зіставлення даних, що містяться у Звіті про фінансові результати, Оборотної відомості та інших первинних документах, зокрема, регістрах аналітичного обліку за рахунком 79 «Фінансові результати».

З метою оцінки достовірності даних про дохід від реалізації продукції аудитор здійснює аналіз наступних документів: накладних, банківських виписок, прибуткових касових ордерів, платіжних доручень та пропусків. Ці документи дозволяють підтвердити обсяг реалізованої продукції та порівняти його з сумою отриманих коштів.

Для точного визначення прибутку підприємства перед оподаткуванням необхідно провести ретельний аналіз усіх доходів та витрат. Крім прибутку від основної діяльності, слід врахувати доходи від інвестицій, фінансові доходи та інші надходження. Водночас, необхідно врахувати фінансові витрати, втрати від інвестицій та інші витрати, які зменшують прибуток.

«Для коректного обчислення податкового прибутку підприємства потрібно провести всебічний аналіз усіх фінансових результатів. Окрім прибутку від основної діяльності, необхідно врахувати доходи від інвестицій, фінансові доходи та інші надходження. Водночас, слід врахувати фінансові витрати, збитки від інвестицій та інші витрати, які зменшують загальний фінансовий результат»[19, с. 55].

Особливу увагу слід приділити перевірці обґрунтованості відображення в бухгалтерському обліку сум, які підлягають сплаті до бюджету у вигляді штрафів та пені. Це стосується випадків приховування або заниження прибутку. Варто переконатися, що такі суми справді відраховуються з прибутку підприємства і не впливають на розрахунок податкової бази. Крім того, для визначення чистого прибутку необхідно провести детальний аналіз усіх доходів та витрат, включаючи доходи від інвестицій та інші операції.

Аудиторська фірма «Екаунт», провівши ретельний аналіз фінансової звітності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод», дійшла висновку, що надана підприємством інформація є достовірною та повною. Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться відповідно до чинного законодавства. Звіт про фінансові результати за 2023 рік відображає реальний фінансовий стан підприємства та складений відповідно до вимог національних стандартів бухгалтерського обліку.

Отже на поточному етапі нашого дослідження головним завданням є проведення аудиту на підприємстві ТОВ «Новоград-Волинський хлібозавод». Ми збираємо аудиторські докази, які дозволять нам оцінити достовірність фінансової звітності компанії. Кількість та якість цих доказів визначаються міжнародними та національними стандартами аудиту. Після аналізу зібраних доказів ми зробимо висновки та оформимо їх у вигляді аудиторського звіту.

Процес узагальнення результатів аудиту дозволяє визначити, чи підтверджують зібрані аудиторські докази, що фінансова звітність підприємства складена правильно та достовірно, відповідно до всіх встановлених вимог.

«Аудитору необхідно переконатися, що висновки аудиту не спотворюють фінансову звітність. Якщо ж таке спотворення виявлено, фінансову звітність слід переглянути, а аудитор має право висловити умовний або негативний висновок. Хоча клієнт та аудитор можуть домовитися про відмову від негативного висновку, виявлені неточності можуть вплинути на загальну оцінку аудиту. При цьому аудитор повинен з'ясувати, чи є ці неточності результатом випадкових помилок чи навмисних махінацій. Оскільки махінації мають більш серйозні наслідки, ніж прості помилки, аудитор повинен враховувати цей фактор при формулюванні висновків. Для систематизації результатів аудиту використовують різноманітні документи, такі як часткові акти, накопичувальні відомості та аналітичні таблиці»[27, с. 78].

Заключний етап аудиту передбачає систематизацію виявлених відхилень, складання зведених таблиць та графіків, формулювання аудиторського

висновку, обговорення результатів з керівництвом клієнта та розробку плану подальших дій. Головна мета цього етапу – надати об’єктивну оцінку якості бухгалтерського обліку та достовірності фінансової звітності.

Після завершення всіх аудиторських процедур, керівник аудиторської групи проводить ретельний контроль якості виконаної роботи. Це включає перевірку звітів аудиторів, які виконували окремі завдання, та оцінку повноти зібраних доказів. Перед підготовкою остаточного аудиторського звіту необхідно переконатися, що всі необхідні процедури були виконані, а отримані дані є взаємоузгодженими.

Проводячи аудит ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод», аудитор зібрав детальну інформацію, необхідну для формування об'єктивної оцінки фінансової звітності підприємства. Весь процес аудиту був ретельно задокументований. До робочої документації аудитора увійшли плани проведення перевірки, записи про виконані процедури, інформація, отримана від різних джерел, у тому числі від третіх осіб. За підсумками аудиту було складено офіційний документ – аудиторський висновок.

Як зазначено в Законі України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», аудиторський висновок – це офіційний документ, який гарантує, що фінансова звітність підприємства була підготовлена згідно з усіма відповідними стандартами та вимогами. Ці вимоги можуть включати в себе законодавство, бухгалтерські стандарти, а також внутрішні правила самого підприємства.

При складанні висновку аудитор приватного підприємства «Аудиторська фірма «Екаунт» враховував дію таких нормативних актів: Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»; МСА № 700 «Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності»; МСА 705 «Модифікація думки у звіті незалежного аудитора»; МСА 706 «Пояснювальні параграфи та параграфи з інших питань у звіті незалежного аудитора»; Вимог до аудиторського висновку при розкритті інформації емітентами цінних паперів №1360 від 29.09.2011 р.

Аудиторський висновок, складений відповідно до встановлених норм та стандартів, є офіційним документом, який підтверджує, що фінансова звітність складена правильно і повністю відповідає вимогам чинного законодавства. Перед тим, як підписати висновок, аудитор ретельно проаналізував усі зібрані докази. У висновку чітко зазначено, що відповідальність за підготовку фінансової звітності несе керівництво підприємства, а завдання аудитора полягає в тому, щоб висловити свою думку щодо достовірності цієї звітності. Висновок містить детальну інформацію про підприємство, перелік фінансових звітів, які були перевірені, та власне думку аудитора.

«Згідно з Міжнародними стандартами аудиту (МСА 700), аудитор може висловити два основних типи думок щодо фінансової звітності: позитивну (не модифіковану) та негативну (модифіковану). Якщо аудитор переконаний, що фінансова звітність складена правильно і повністю відповідає встановленим вимогам, він висловлює позитивну думку.

Коли аудитор, проаналізувавши всі наявні дані, дійде висновку, що фінансова звітність містить суттєві помилки або ж у нього не буде достатньо інформації для того, щоб підтвердити її достовірність, він вимушений буде висловити так звану «модифіковану думку». Це означає, що аудитор не може повністю підтвердити правильність фінансової звітності»[20, с. 231].

МСА 705 виділяє три типи модифікованих думок:

умовно-позитивна;

негативна;

відмова від висловлення думки [7, с. 753].

Аудитор формує умовно-позитивну думку (згідно з МСА 705), коли:

Виявлені суттєві, але не всеохоплюючі викривлення: Незважаючи на отримання достатніх доказів, аудитор виявляє помилки або неточності у фінансовій звітності, які самі по собі або у сукупності можуть вплинути на рішення користувачів. Однак, ці викривлення не є настільки значними, щоб спотворити всю фінансову звітність в цілому.

Недостатність доказів, але можливий обмежений вплив: Коли аудитор не може отримати достатньо інформації для формування повної впевненості, але припускає, що будь-які невиявлені помилки, якщо вони існують, не матимуть критичного впливу на загальну достовірність фінансової звітності.

Аудитор формує негативну думку (згідно з МСА 705), коли:

Виявлені суттєві і всеохоплюючі викривлення: Після проведення ретельного аудиту та отримання достатніх доказів, аудитор виявляє помилки або неточності у фінансовій звітності, які настільки значні, що спотворюють загальну картину фінансового стану компанії та її результатів діяльності. Тобто, фінансова звітність в цілому не може вважатися достовірною.

Аудитор відмовляється від висловлення думки (згідно з МСА 705), коли:

«Недостатність доказів та значний потенційний вплив: Незважаючи на проведені аудиторські процедури, аудитор не може зібрати достатню кількість переконливих доказів, щоб зробити обґрунтований висновок щодо достовірності фінансової звітності. Більш того, аудитор вважає, що можливі помилки або неточності, які він не зміг виявити, можуть бути настільки серйозними, що суттєво спотворюють загальну картину фінансового стану компанії»[4, с. 362].

За результатами аудиту, проведеного ПП «Екаунт», ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» отримав умовно-позитивний висновок. Це пов'язано з виявленням незначних неточностей та відхилень від нормативних вимог під час перевірки фінансових результатів підприємства.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «НОВОГРАД-ВОЛИНСЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД»

3.1. Напрями удосконалення аналізу фінансових результатів

Моніторинг фінансових результатів здійснюється підприємством постійно і виконує функції не тільки інформаційної бази для внутрішнього аналізу та прийняття управлінських рішень, а й для надання цієї інформації загалом. Фінансові результати діяльності підприємства мають велике значення для різних категорій користувачів, кожен з яких має свої інтереси. Тому врахування інформаційних потреб цих користувачів під час аналізу визначає необхідність адаптації методики аналізу, доповнюючи її новими та актуальними показниками.

Перелік показників, що характеризують фінансові результати, є широким, а сам процес аналізу — трудомістким.

Проблеми аналізу фінансових результатів: існує велика кількість показників, які використовуються як науковцями, так і практиками, при цьому вони можуть відрізнятися між собою; традиційні показники відносяться до ретроспективного аналізу, але потреба в їх моніторингу є важливою для оперативного та перспективного аналізу розвитку підприємства; аналіз фінансових результатів, переважно орієнтований на внутрішнє використання, також є необхідним для зовнішніх користувачів.

Рішенням цих проблем є розробка методики експрес-аналізу фінансових результатів, яка не буде надто трудомісткою, але забезпечить необхідну інформацію для різних категорій користувачів.

Узагальнення представлених у науковій літературі підходів до аналізу фінансових результатів дає змогу представити їх у такому вигляді (рис. 3.1).

Рис. 3.1 Наявні та пропоновані етапи аналізу фінансових результатів підприємства

Представлені етапи аналізу повністю відповідають структурі та змісту основних форм складання звітності в Україні, фактично відображаючи її в агрегованому вигляді. Проте зовнішні користувачі можуть самостійно інтерпретувати звітність та формувати уявлення про динаміку фінансових результатів згідно з власними потребами. Водночас зарубіжні аналітичні агентства, фінансові організації та підприємства використовують набір більш сучасних методичних підходів, пошук яких у галузі аналізу фінансових результатів продовжується.

Аналіз вимог до форми подання інформації про фінансові результати та узагальнення досвіду провідних міжнародних підприємств дають змогу сформулювати мету експрес-аналізу фінансових результатів у сучасних умовах — створення комплексної інформації щодо формування та використання фінансових результатів за видами діяльності, сегментами та ринками збуту з урахуванням ринкової орієнтації.

Для того, щоб результати аналізу відповіли запитам користувачів, у процесі розроблення методики аналізу, яку планується використовувати на підприємстві, слід дотримуватися кількох ключових принципів: – забезпечення прозорості інформації; – постійний пошук нових сучасних підходів до аналізу; – відображення цілей перспективного розвитку.

Існуючу методику аналізу фінансових результатів доцільно доповнити такими основними етапами:

аналіз формування доходів за видами діяльності, операційними сегментами та географічними регіонами. Багато підприємств здійснюють свою діяльність у різних сферах, досліджують фінансові результати від операційної та фінансової діяльності, а також мають диверсифіковане виробництво та реалізують продукцію на ринках багатьох країн;

аналіз фінансових результатів за допомогою сучасних моделей (EVA, EBITDA, ROE, EPS та ін.);

аналіз дивідендної політики, що характеризує орієнтацію акціонерів на власні інтереси чи інтереси підприємства;

аналіз якості використання прибутку. Якість прибутку значною мірою залежить від його ефективного використання, зокрема для інвестицій та інновацій.

Загалом підприємства повинні варіювати як набір показників, так і методичні прийоми для їх обробки, оскільки потреби різних категорій користувачів в аналізі можуть відрізнятися. Важливо також забезпечити підвищення оперативності цього виду аналізу.

Для проведення експрес-аналізу фінансових результатів пропонується використовувати табло індикаторів із відповідним рівнем деталізації інформації (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Табло експрес-аналізу фінансових результатів

Показники	За видами продукції			У розрізі географічних регіонів		
	А	Б	В			
Дохід від реалізації продукції						
Валовий прибуток						
Валова рентабельність						
Операційний прибуток						
Операційна рентабельність						
Чистий прибуток						
Рентабельність за чистим прибутком						
EBITDA						
Рентабельність за EBITDA						
Капітал						
Рентабельність капіталу (ROE)						
Кількість акцій, середньозважена						
Прибуток на одну акцію (EPS)						
Величина інвестицій						

Представлена форма має низку переваг, оскільки дозволяє сформувати та подати інформацію про фінансові результати в контексті операційної та фінансової діяльності, що є важливим у сучасних умовах.

Українські підприємства стикаються з необхідністю підвищення інформаційної прозорості щодо результатів своєї діяльності, що вимагає вдосконалення методичних підходів до їх аналізу. Основні напрями покращення включають деталізований аналіз доходів за видами діяльності, операційними сегментами та географічними регіонами, застосування сучасних моделей оцінки фінансових результатів, дослідження дивідендної політики та оцінку якості використання прибутку. З огляду на актуальність комплексного та оперативного аналізу, запропоноване табло показників-індикаторів дозволяє забезпечити підприємства необхідною інформацією для прийняття ефективних управлінських рішень.

3.2. Проблемні аспекти та шляхи покращення аудиту фінансових результатів

Сьогодні в умовах ринкової економіки України спостерігаються кризові явища. В таких обставинах здатність підприємства функціонувати та виживати значною мірою залежить від отримуваного ним прибутку. Прибуток є ключовим показником, що впливає на економічну ефективність, яка, у свою чергу, виступає основним критерієм доцільності діяльності підприємства.

Проблеми методики аудиту фінансових результатів як фінансового підсумку торкаються аналізу факторів, що впливають на його формування. Основними складовими у процесі визначення фінансових результатів підприємства є доходи та витрати, адже прибуток як облікова категорія обчислюється як різниця між цими показниками. Він відображає приріст власного капіталу підприємства, сформованого у ході підприємницької діяльності протягом звітного періоду, за винятком змін капіталу, пов'язаних із внесками власників. Запропонована концептуальна модель аудиту враховує стадії формування та розподілу прибутку (Рис. 3.2).

Розроблена модель відображає концептуальний підхід до аудиту фінансових результатів, який представлений у різних формах звітності. Вона охоплює весь процес — від формування до використання фінансових результатів. Зокрема, чистий прибуток відображається у Звіті про фінансові результати (форма № 2), нерозподілений прибуток — у Балансі (форма № 1) та Звіті про власний капітал (форма № 4), а прибуток до оподаткування — у Податковій декларації з податку на прибуток підприємства.

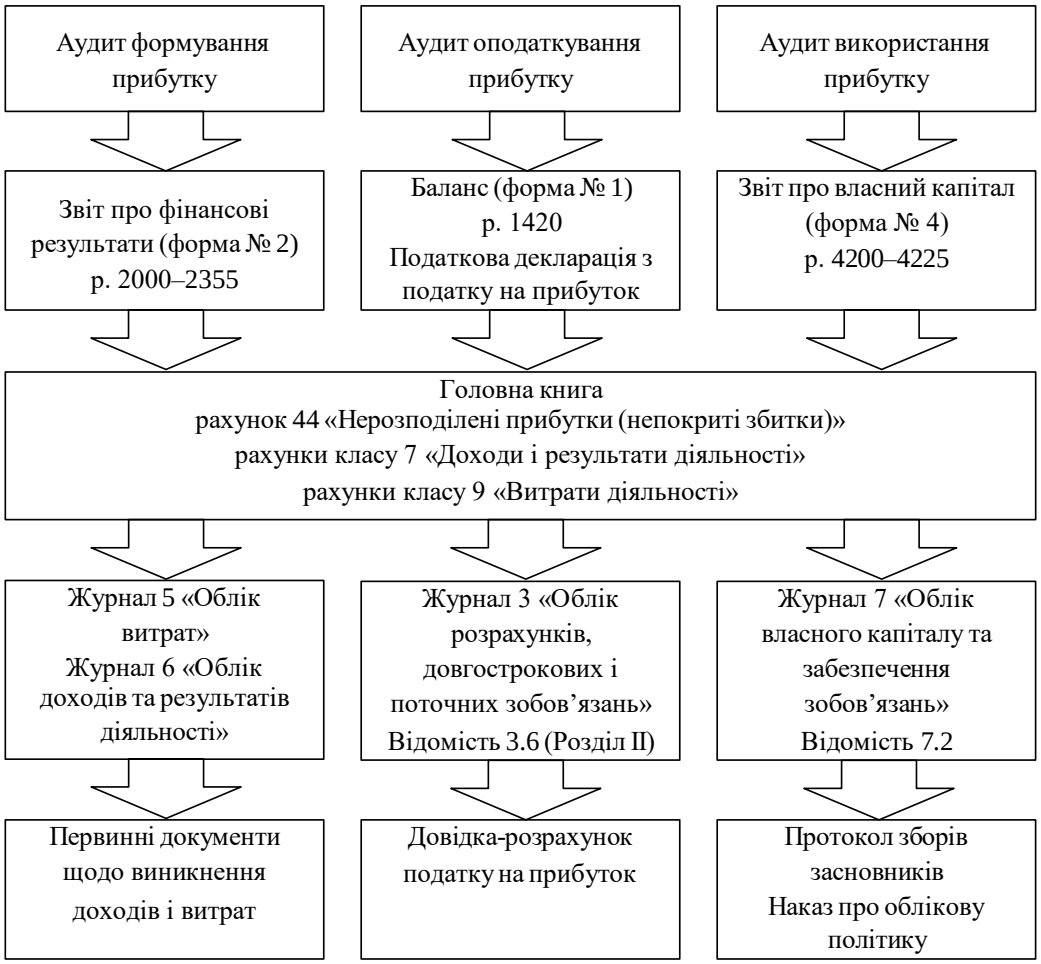

Рис. 3.2 Концептуальна модель аудиту фінансових результатів від різних видів діяльності

На основі розробленої моделі формується програма аудиту фінансових результатів, яка повинна включати аудиторські процедури для виконання завдань перевірки, а також робочі документи аудитора із зазначенням джерел інформації для аналізу. У програмі також слід визначити період виконання кожного завдання аудиторської перевірки та відповідального виконавця для кожного конкретного випадку. Програма аудиту має виступати як детальна організаційно-методична інструкція, що забезпечує ефективне проведення перевірки.

Розроблена програма аудиту фінансових результатів передбачає виконання робіт у певній послідовності. Спочатку здійснюється перевірка правильності формування чистого прибутку та його відображення у Звіті про фінансові результати. Для цього аудитор має переконатися у правильності

заповнення Звіту про фінансові результати та відповідності його даних оборотам за рахунками обліку доходів і витрат у Головній книзі.

Наступним етапом є перевірка бухгалтерських записів у журналі 5 «Облік витрат» та журналі 6 «Облік доходів та результатів діяльності». Окрім цього, аудитору необхідно вибірково перевірити первинні документи обліку доходів і витрат, щоб підтвердити їх наявність і достовірність.

Під час проведення аудиторської перевірки важливим є підтвердження основних умов формування достовірної інформації у фінансовій звітності. Перевірка правильності формування кінцевого фінансового результату господарської діяльності підприємства має суттєві відмінності від аудиту балансових статей. Це зумовлено тим, що у Звіті про фінансові результати суми відображаються наростаючими підсумками за кредитовими оборотами рахунків доходів і дебетовими оборотами рахунків витрат. Тому в процесі перевірки операцій, пов’язаних з обліком доходів, витрат та формуванням фінансових результатів, аудитор має виконати такі дії:

з’ясувати умови визнання доходів і витрат;

перевірити правильність віднесення господарських операцій, що спричиняють доходи і витрати, до відповідного виду діяльності;

визначити, чи своєчасно, коректно і в повному обсязі ведеться облік доходів і витрат за відповідними рахунками залежно від виду діяльності;

дослідити методику формування фінансових результатів підприємства;

перевірити, чи були зміни в обліковій політиці, а також наявність відповідних пояснень у Примітках до річної фінансової звітності.

Процес аудиту фінансових результатів з отриманням доказів його достовірності має бути зафіксований у робочих документах, форму яких аудитор повинен розробити індивідуально. Використання порівняльних таблиць є одним із найбільш раціональних та зручних підходів. Такий формат дозволяє не лише систематизувати інформацію, але й оцінити суттєвість виявлених відхилень, що сприяє формуванню обґрунтованих висновків.

Не менш важливою складовою роботи є аудит формування витрат за видами діяльності. Аудитор звертає особливу увагу на правомірність віднесення витрат до собівартості реалізованої продукції:

перевірити наявність документального обґрунтування витрат;

вивчити санкціонування всіх витрат діяльності, ознайомившись з внутрішніми документами, що підписуються уповноваженими особами і затверджують витрати;

перевірити правильність розрахунку та включення статей, що стосуються матеріальних витрат, витрат на оплату праці та відрахувань на соціальні заходи, амортизації необоротних активів і інших затрат, до собівартості продукції.

Наступним етапом є перевірка правильності розрахунку податку на прибуток та складання Податкової декларації з цього податку. Аудитор аналізує об’єкт оподаткування та ставку оподаткування, зокрема звертаючи увагу на умови діяльності підприємства, які дозволяють застосовувати пільгові режими оподаткування, оскільки рівень прибутку безпосередньо залежить від оптимізації податкового навантаження.

Під час перевірки операцій з використання прибутку необхідно ретельно вивчити установчі документи та щорічні протоколи зборів засновників для визначення санкціонованих напрямків використання прибутку підприємства. Після цього здійснюються повторні розрахунки для перевірки точності відрахувань та правильності бухгалтерських записів.

Важливо не тільки звертати увагу на кількісні показники використання прибутку, а й проаналізувати його якість. Зокрема, необхідно дотримуватись оптимального балансу між використанням прибутку на розвиток підприємства та його спрямуванням на виплату дивідендів, матеріальне заохочення і соціальний розвиток, оскільки ця інформація є важливою для зацікавлених осіб і повинна бути ретельно перевірена під час аудиту.

ВИСНОВКИ

Одним із основних показників ефективної діяльності суб'єктів господарювання виступають фінансові результати їх діяльності, джерела їх формування та способи розподілу. Загальноприйнятим є те, що кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства – це його чистий прибуток або збиток. Основними факторами впливу на їх розмір є виручка від реалізації, сукупні витрати на виробництво та збут продукції, діяльність підприємства, не пов'язана з реалізацією продукції.

Дослідження фінансових результатів діяльності підприємства – одна із найважливіших сторін аналізу фінансового стану, оскільки це дозволяє не тільки ефективно контролювати динаміку обсягів та зміну структури чистого прибутку, а і своєчасно виявляти найбільш раціональні резерви його зростання

Провівши аналіз сучасних теоретичних підходів до визначення фінансових результатів підприємства, встановлено, що фінансові результати є важливим показником ефективності господарської діяльності, оскільки відображають взаємозв'язок доходів і витрат підприємства. Для оцінки цих показників використано сучасні методологічні підходи, що ґрунтуються на міжнародних і національних стандартах бухгалтерського обліку та аудиту.

ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» спеціалізується на виробництві хлібобулочних виробів, має широкий асортимент продукції, сучасну виробничу базу та забезпечує стабільний дохід.

Аналіз показав, що у 2023 році підприємство демонструє загальну тенденцію до зростання, зокрема за обсягами реалізації продукції, хоча спостерігалося скорочення чистого прибутку у порівнянні з попереднім роком. Основною причиною такого явища стали зростання собівартості продукції та витрат на оплату праці.

На основі аналізу фінансової звітності було визначено, що підприємство є фінансово стійким і має позитивну динаміку основних економічних показників, таких як збільшення капіталу, зростання валового прибутку та підвищення

продуктивності праці. Водночас виявлено потребу у скороченні операційних витрат і підвищенні ефективності управління збутовою діяльністю.

При дослідженні виявлені сильні сторони підприємства, такі як широкий асортимент продукції, вигідне розташування, наявність висококваліфікованого персоналу та високий імідж серед споживачів.

Разом із тим існують слабкі сторони, серед яких повільне впровадження інновацій, недостатня ефективність збутової діяльності та конкуренція на ринку хлібобулочних виробів.

Аналіз зовнішнього середовища засвідчив високі ризики інфляції, зростання цін на сировину та можливу появу нових конкурентів.

На основі отриманих результатів розроблено пропозиції щодо покращення фінансових результатів підприємства:

модернізація обладнання та впровадження нових технологій для зниження собівартості продукції;

вдосконалення збутової діяльності шляхом розширення ринків збуту та підвищення якості маркетингових заходів;

розширення асортименту продукції відповідно до запитів споживачів;

посилення роботи з постачальниками для оптимізації витрат на сировину.

Робота має практичну цінність для вдосконалення фінансово-господарської діяльності ПАТ «Новоград-Волинський хлібозавод». Запропоновані заходи сприятимуть підвищенню рентабельності підприємства, зміцненню його позицій на ринку та забезпеченню сталого розвитку в умовах конкурентного середовища.

Отже, дослідження фінансових результатів діяльності підприємства дозволило отримати цілісне уявлення про його фінансовий стан і виявити основні напрями для покращення ефективності роботи. Рекомендовані заходи можуть бути використані як основа для стратегічного планування та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ареф'єва О.В., Вовк О.М. Адаптивне управління підприємствами в умовах неотехнологічного відтворення: монографія. К.: НАУ, 2020. 232 с.

2. Біла О.Г. Фінанси підприємств : навч. посібник / О.Г. Біла. Львів: Магнолія, 2022. 383 с.

3. Бланк І.А. Фінансовий аналіз: Монографія. – Київ: Ніка-Центр, 2018. – 464 с.

4. Височан О. С. Фінансовий облік: навч. посіб. / О. С. Височан, О. О. Височан. – Львів: Міністерство освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. Політехніка», 2019

5. Воронко О. С. Економічний аналіз: навч.посіб. / О. С. Воронко, Н. П. Штепа. – Львів: «Новий Світ-2000», 2021.

6. Гончаренко Н.Г. Прийняття обґрунтованих управлінських рішень на підставі економічного аналізу господарської діяльності підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2020. Вип. 30.

7. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 20.06.2024 р. № 2258-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text

8. Збарський В.К., Трусова Н.В., Сокіл О.Г., Почерніна Н.В., Грицаєнко М.І. Соціальні та економічні детермінанти розвитку. Ресурсний потенціал малих форм аграрного виробництва в Україні. Промислове проектування та системи управління. Том 19, № 1, березень 2020 р. с.133-142.

9. Здирко Н. Г. Економічний аналіз економії бюджетних коштів при здійсненні публічних закупівель. Центральноукраїнський науковий вісник . Економічні науки. 2020. Вип. 3. С. 183-192.

10. Ільїна С.Б. Основи аудиту: Навчально-практичний посібник. – К.:Кондор, 2019. – 378 с.

11. Ковальчук К. Ф., Аналіз господарської діяльності. Теорія, методика, розбір конкретних ситуацій: навч. посіб. для студентів. Київ, 2022.

12. Немченко В.В. Аудит. (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту). / За ред. проф. Немченко В.В ., Редько О.Ю., Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2022. – 540 с.

13. Олійник А.І. Інвестиційний аналіз: Навчальний посібник. – Київ: КНЕУ, 2018. – 352 с.

14. Павленко А.Ф. Стратегічний менеджмент: Підручник. – Київ: Центр учбової літератури, 2019. – 416 с.

15. Павлюк І. О. Управління прибутком підприємств в умовах сьогодення. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. №1. С. 84-88.

16. Польова О., Подолянчук О., Гудзенко Н., Коваль Н., Іщенко Ю., Правдюк М., Мулик Т., Томчук О., Мулик Я., Козаченко А., Машевська А. Актуальні питання бухгалтерського обліку, оподаткування, аналізу. і розвиток аудиту в умовах сучасних викликів: колективна монографія. Кошице, 2022. 282 с.

17. Рудевська В. І. Еволюція теорій економічного зростання та чинники його оцінювання. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2020. № 2. С. 18–30. URL: https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-2(22)-18-30.

18. Савчук В.С. Аналіз господарської діяльності підприємства: Навчальний посібник. – Київ: КНЕУ, 2021. – 320 с.

19. Соколова Л. В. Ретроспективний аналіз фінансових результатів функціонування суб'єктів господарювання України / Л. В. Соколова, Г. М. Верясова, О. Є. Соколов // Інфраструктура ринку. 2019.

20. Суханова А.В. Гацанюк В.В. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення. URL: https://conf.ztu.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/01/430.pdf

21. Тетяна Мулик. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ. 2022.

22. Фінансові результати: сутність та зміст, класифікація URL: https://osvita.ua/vnz/reports/accountant/17497/

23. Цимбалюк Л.Д. Організаційно-методичні аспекти обліку і контролю доходів / Л.Д. Цимбалюк // збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 01.12.2020р.). – Полтава: ЦФЕНД, 2020.

24. Ширягіна О. Є. Прибуток підприємства: історичний аспект /О. Є. Ширягіна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2019. - № 12. – С. 156-159.

25. Яремчук К. Г. Облік, аналіз і аудит фінансових результатів діяльності підприємства (на прикладі ТзОВ «Бумеранг») : кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю „071 — облік і оподаткування“ / К. Г. Яремчук. — Тернопіль: ТНТУ, 2021. — 69 с.